

Ustawa

o zrównoważonym rozwoju miast

Dział I.

Przepisy ogólne

Art. 1. [zakres regulacji]

Ustawa określa:

- 1) zasady prowadzenia polityki miejskiej;
- 2) podmioty prowadzące politykę miejską oraz tryb współpracy pomiędzy nimi, w tym w ramach komitetów rozwoju;
- 3) zasady i formy współpracy jednostek samorządu terytorialnego w zakresie prowadzenia polityki miejskiej, w tym:
 - a) zasady tworzenia, organizacji i funkcjonowania związków rozwojowych,
 - b) zasady i tryb sporządzania, uchwalania i wykonywania kart rozwoju,
 - c) zasady zawierania układów terytorialnych.

Art. 2. [definicje legalne]

Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) krajowej strategii rozwoju terytorialnego – należy przez to rozumieć krajową strategię rozwoju terytorialnego, o której mowa w art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2025 r. poz. 198), zwanej dalej „ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju”;
- 2) mieście centralnym – należy przez to rozumieć miasto na prawach powiatu i inne miasto wskazane w załączniku nr I do ustawy;
- 3) obszarze funkcjonalnym - należy przez to rozumieć obszar funkcjonalny, o którym mowa w art. 5 pkt 6a ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju;
- 4) obszar związku rozwojowego – należy przez to rozumieć obszar ustalony na podstawie granic administracyjnych gmin wchodzących w skład związku rozwojowego;
- 5) strategii rozwoju ponadlokalnego – należy przez to rozumieć strategię rozwoju ponadlokalnego, o której mowa w art. 10g ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153), zwanej dalej „ustawą o samorządzie gminnym”;
- 6) stowarzyszeniu – należy przez to rozumieć stowarzyszenie jednostek samorządu terytorialnego, o których mowa w art. 84 ustawy o samorządzie gminnym;
- 7) związku komunalnym – należy przez to rozumieć związek międzygminny, o którym mowa w ustawie z dnia 08 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, oraz związek powiatowo-gminny i związek powiatów, o których mowa w ustawie z dnia 05 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 107 i 1907), zwanej dalej „ustawa o samorządzie powiatowym”.

Art. 3. [wyłączenie spod zakresu regulacji]

Przepisów działu III ustawy nie stosuje się do związków metropolitalnych, które działają na podstawie przepisów ustawy z dnia 9 marca 2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim (Dz. U. z 2025 r. poz. 186) oraz ustawy z dnia ... r. o związku metropolitalnym w województwie pomorskim (Dz. U. ...).

Dział 2.

Krajowa polityka miejska

Art. 4. [definicja polityki miejskiej]

Przez politykę miejską rozumie się zespół działań prawnych, finansowych i planistycznych na rzecz zrównoważonego rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych, mających na celu wykorzystanie potencjału miast i ich obszarów funkcjonalnych dla policentrycznego rozwoju sieci osadniczej kraju, pobudzania wzrostu gospodarczego i tworzenia trwałych miejsc pracy oraz poprawy jakości życia mieszkańców z poszanowaniem środowiska naturalnego.

Art. 5. [podmioty i narzędzia polityki miejskiej]

Politykę miejską prowadzą:

- 1) Rada Ministrów;
- 2) samorząd województwa;
- 3) związki jednostek samorządu terytorialnego, w tym związki rozwojowe;
- 4) samorząd powiatowy i gminny.

Art. 6. [narzędzia polityki miejskiej]

Politykę miejską prowadzi się na podstawie strategii rozwoju, polityk publicznych, programów rozwoju, programów operacyjnych i programów służących realizacji umowy partnerstwa, o których mowa w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz na podstawie innych instrumentów prawnych.

Art. 7. [kompetencje ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego]

1. Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego koordynuje realizację krajowej polityki miejskiej przez:

- 1) przygotowanie dokumentów strategicznych określających kierunki rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych;
- 2) podejmowanie inicjatyw w zakresie instrumentów prawnych i finansowych, wspierających rozwój miast i ich obszarów funkcjonalnych;
- 3) współpracę z jednostkami samorządu terytorialnego oraz przedstawicielami organizacji zrzeszających jednostki samorządu terytorialnego w zakresie wypracowywania rozwiązań na rzecz rozwoju miast;
- 4) podejmowanie inicjatyw, opracowywanie albo koordynowanie opracowywania dokumentów niezbędnych do aplikowania o środki finansowe z Unii Europejskiej lub inne zewnętrzne finansowanie działań wobec miast oraz ich negocjowanie;
- 5) opiniowanie wniosków jednostek samorządu terytorialnego o powołanie związków rozwojowych;
- 6) prowadzenie analiz i badań w zakresie tematyki rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych;
- 7) tworzenie płaszczyzny szerokiej i powszechnej debaty nad zagadnieniami dotyczącymi polityki miejskiej;
- 8) inicjowanie współpracy podmiotów rządowych z samorządowymi oraz z szerokim gronem partnerów, których działalność ma wpływ na rozwój miast;
- 9) monitorowanie i ocena realizacji polityki miejskiej.

2. Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego określa kierunki krajowej polityki miejskiej w krajowej strategii rozwoju terytorialnego.

Dział 3.

Związki rozwojowe

Rozdział I.

Przepisy ogólne

Art. 8. [związki rozwojowe]

1. Związek rozwojowy jest zrzeszeniem miasta centralnego oraz gmin lub gmin i powiatów powiązanych z nim funkcjonalnie, z zachowaniem zasady ciągłości przestrzennej.
2. Powiat może wejść w skład związku rozwojowego także w przypadku, gdy do związku rozwojowego nie należą wszystkie gminy z obszaru tego powiatu.
3. Zasada ciągłości przestrzennej, o której mowa w ust. 1, jest zachowana, gdy:
 - 1) każda gmina należąca do związku rozwojowego bezpośrednio graniczy przynajmniej z jedną gminą również należącą do związku rozwojowego;
 - 2) do związku rozwojowego należy każda gmina, która graniczy wyłącznie z innymi gminami należącymi do związku rozwojowego.

Art. 9. [transwojewódzkie związki rozwojowe]

1. Jeżeli struktura osadnicza i przestrzenna, zaawansowanie procesów urbanizacyjnych i silne powiązania funkcjonalne, w szczególności powiązania transportowe, przekraczają granice administracyjne województwa, w którym znajduje się miasto centralne, w skład związku rozwojowego mogą wchodzić jednostki samorządu terytorialnego znajdujące się poza granicami tego województwa.
2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, wojewoda właściwy miejscowo ze względu na siedzibę związku rozwojowego realizuje kompetencje, o których mowa w art. 16, 17 i 19.

Art. 10. [podmiotowość związku rozwojowego]

1. Związek rozwojowy wykonuje zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność.
2. Związek rozwojowy ma osobowość prawną.
3. Samodzielność związku rozwojowego podlega ochronie sądowej.

Art. 11. [pełnomocnik do spraw utworzenia związku rozwojowego]

1. Zadania związane z przygotowaniem organizacyjnym i prawnym związku rozwojowego wykonuje Pełnomocnik do spraw utworzenia związku rozwojowego, zwany dalej: „Pełnomocnikiem”, którego funkcje pełni organ wykonawczy miasta centralnego.
2. Do zadań Pełnomocnika należy w szczególności:
 - 1) przygotowanie projektu statutu związku rozwojowego, uzyskanie wymaganych opinii i uzgodnień;
 - 2) przedłożenie projektu statutu do uchwalenia przez zgromadzenie związku rozwojowego na pierwszej sesji;
 - 3) opracowanie projektu uchwały w sprawie pierwszego budżetu związku rozwojowego oraz projektów innych niezbędnych uchwał;

- 4) zwołanie pierwszej sesji zgromadzenia związku rozwojowego.

3. Pełnomocnik wykonuje zadania i kompetencje organów związku rozwojowego od dnia jego utworzenia:

- 1) w przypadku zgromadzenia – do dnia jego pierwszej sesji;
- 2) w przypadku organu wykonawczego – do dnia jego wyboru.

4. Pełnomocnik zwołuje pierwszą sesję zgromadzenia związku rozwojowego na dzień przypadający w ciągu I miesiąca od dnia utworzenia związku rozwojowego.

5. Obsługę pełnomocnika zapewnia urząd miasta centralnego, a w przypadku, o którym mowa w art. 18, biuro związku międzygminnego, związku powiatowo-gminnego lub stowarzyszenia, a po utworzeniu związku rozwojowego biuro tego związku.

Art. 12. [statut związku rozwojowego]

1. O ustroju związku rozwojowego stanowi jego statut.

2. Statut związku rozwojowego określa w szczególności:

- 1) zasady przystępowania i występowania jednostek samorządu terytorialnego do związku rozwojowego, a także dokonywania z tytułu występowania ze związku rozwojowego rozliczeń majątkowych;
- 2) organizację wewnętrzną oraz tryb działania organów związku rozwojowego, w tym zasady podejmowania uchwał przez zgromadzenie związku rozwojowego;
- 3) zasady finansowania zadań publicznych realizowanych przez związek rozwojowy, a w szczególności rodzaje i wysokości składek.

3. Projekt pierwszego statutu związku rozwojowego Pełnomocnik przekazuje do zaopiniowania przez organy:

- 1) jednostek samorządu terytorialnego wchodzące w skład związku rozwojowego;
- 2) samorządu województwa lub województw, jeżeli w skład związku rozwojowego wchodzi jednostki samorządu terytorialnego znajdujące się w co najmniej dwóch województwach.

4. Organy, o których mowa w ust. 3, wydają opinię w terminie 60 dni od dnia doręczenia projektu statutu związku rozwojowego lub jego zmiany. Po upływie tego terminu projekt statutu uznaje się za pozytywnie zaopiniowany.

Art. 13. [formy współpracy komunalnej]

1. Związek rozwojowy może tworzyć stowarzyszenia z jednostkami samorządu terytorialnego i ich związkami. Związek rozwojowy może również do takich stowarzyszeń wstępować.

2. Do stowarzyszeń, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach, z tym, że do utworzenia stowarzyszenia jest wymaganych co najmniej 3 założycieli.

3. Związek rozwojowy może tworzyć międzynarodowe zrzeszenia społeczności lokalnych i regionalnych. Związek rozwojowy może do tych zrzeszeń wstępować.

Art. 14. [instrument rozwoju terytorialnego]

Związek rozwojowy jest instrumentem rozwoju terytorialnego, o którym mowa w:

- 1) rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy

finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (Dz. Urz. UE L 231 z 30.06.2021, str. 159, z późn. zm.),

- 2) rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1058 z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności (Dz. Urz. UE L 231 z 30.06.2021, str. 60, z późn. zm.).

Art. 15. [nadzór nad działalnością związku rozwojowego]

1. Nadzór nad działalnością związku rozwojowego sprawują Prezes Rady Ministrów oraz wojewoda, a w zakresie spraw finansowych – regionalna izba obrachunkowa.

2. Jeżeli w skład związku rozwojowego wchodzi jednostki samorządu terytorialnego z co najmniej dwóch województw, nadzór nad działalnością związku rozwojowego sprawują wojewoda oraz regionalna izba obrachunkowa właściwe miejscowo dla siedziby miasta centralnego.

3. Do nadzoru nad działalnością związku rozwojowego stosuje się odpowiednio przepisy rozdziału 7 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (T.j. Dz.U. z 2025 r., poz. 581), zwana dalej: „ustawą o samorządzie województwa”.

Rozdział 2.

Tworzenie związku rozwojowego

Art. 16. [tryby utworzenia związku rozwojowego]

Związek rozwojowy powstaje w trybie:

- 1) utworzenia związku rozwojowego na wniosek organu wykonawczego miasta centralnego;
- 2) przekształcenia stowarzyszenia albo związku komunalnego w związek rozwojowy.

Art. 17. [utworzenie związku rozwojowego „od nowa”]

1. Pełnomocnik składa wniosek o utworzenie związku rozwojowego do Rady Ministrów za pośrednictwem wojewody właściwego miejscowo ze względu na siedzibę związku rozwojowego.

2. Wniosek o utworzenie związku rozwojowego, o którym mowa w ust. 1, zawiera:

- 1) nazwę związku rozwojowego, wskazanie siedziby jego władzy oraz określenie jego obszaru i granic;
- 2) uzasadnienie utworzenia związku rozwojowego, zawierające w szczególności uzasadnienie zaistnienia przesłanek, o których mowa w art. 13 ust. 2.

3. Do wniosku o utworzenie związku rozwojowego, o którym mowa w ust. 1, dołącza się:

- 1) projekt statutu związku rozwojowego;
- 2) opinie organów jednostek samorządu terytorialnego dotyczące projektu statutu związku rozwojowego, o których mowa w art. 10 ust. 3 pkt 1.
- 3) opinie organów samorządu województwa dotyczące projektu statutu związku rozwojowego, o których mowa w art. 10 ust. 3 pkt 2.

4. Wojewoda niezwłocznie przekazuje wniosek o utworzenie związku rozwojowego do ministra właściwego do spraw administracji publicznej.

5. Minister właściwy do spraw administracji publicznej, w terminie 1 miesiąca od dnia otrzymania wniosku o utworzenie związku rozwojowego, opiniuje go pod kątem zaistnienia przesłanek, o których mowa w art.

8 ust. 2-4, art. 9 ust. 1 oraz art. 19 ust. 2, a następnie przekazuje go, wraz ze swoją opinią, ministrowi właściwemu do spraw rozwoju regionalnego.

6. Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego, w terminie 1 miesiąca od dnia otrzymania wniosku o utworzenie związku rozwojowego, opiniuje go pod kątem zgodności z aktami polityki rozwoju, a następnie przekazuje go, wraz ze swoją opinią oraz opinią ministra właściwego do spraw administracji publicznej, Radzie Ministrów.

Art. 18. [przekształcenie stowarzyszenia lub związku komunalnego w związek rozwojowy]

1. Pełnomocnik może złożyć wniosek o utworzenie związku rozwojowego z przekształcenia istniejącego:

- 1) związku międzygminnego, o którym mowa w art. 64 ustawy o samorządzie gminnym albo
- 2) związku powiatowo-gminnego, o którym mowa w art. 72a ustawy o samorządzie powiatowym albo
- 3) stowarzyszenia.

2. Do wniosku, o którym mowa w ust. 1, dołącza się także odpowiednio:

- 1) uchwałę zgromadzenia związku międzygminnego, o którym mowa w ust. 1 pkt 1,
- 2) uchwałę zgromadzenia związku gminno-powiatowego, o którym mowa w ust. 1 pkt 2,
- 3) uchwałę walnego zebrania członków stowarzyszenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 3

- o wyrażeniu zgody na przekształcenie w związek rozwojowy.

3. Uchwałę, o której mowa w ust. 2, właściwy organ podejmuje większością 3/5 głosów składu organu, w głosowaniu jawnym.

4. Złożenie negatywnej opinii przez organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego, o której mowa w art. 17 ust. 3 pkt 2, jest równoznaczne z wystąpieniem tej jednostki ze związku międzygminnego, związku powiatowo-gminnego lub stowarzyszenia ze skutkiem natychmiastowym, o ile nie narusza to zasady ciągłości przestrzennej związku rozwojowego.

5. Związek rozwojowy z dniem utworzenia wstępuje we wszelkie prawa i obowiązki związku międzygminnego, związku powiatowo-gminnego lub stowarzyszenia, w tym w prawa i obowiązki związane z funkcją związku zintegrowanych inwestycji terytorialnych.

6. Wraz z dniem utworzenia związku rozwojowego, na wniosek pełnomocnika złożony do właściwego organu rejestrowego, organ ten wykreśla związek międzygminny, związek powiatowo-gminny lub stowarzyszenie, o czym zawiadamia Prezesa Rady Ministrów, wojewodę oraz pełnomocnika.

7. W zakresie nieuregulowanym w ust. 2-6 do wniosku, o którym mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio art. 17.

Art. 19. [rozporządzenie Rady Ministrów]

1. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia:

- 1) tworzy związek rozwojowy, ustala jego nazwę i siedzibę władzy oraz ustala jego obszar i granice przez wskazanie jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w jego skład;
- 2) może zmienić obszar i granice związku rozwojowego przez wskazanie jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w jego skład.

2. Rada Ministrów wydaje rozporządzenia, o których mowa w ust. 1, mając na względzie:

- 1) istniejące formy współpracy komunalnej, w szczególności stowarzyszenia oraz związki komunalne;
- 2) strukturę osadniczą i przestrzenną uwzględniającą więzi społeczne, gospodarcze i kulturowe na tym obszarze;
- 3) zaawansowanie procesów urbanizacyjnych i powiązania funkcjonalne, w szczególności powiązania

transportowe;

4) zasadę ciągłości przestrzennej związku rozwojowego.

3. Rada Ministrów wydając rozporządzenie, o których mowa w ust. 1, bierze również od uwagę przesłanki wskazane w art. 8 ust. 2-4 oraz art. 9 ust. 1.

4. Rozporządzenie, o którym mowa w art. ust. 1, Rada Ministrów wydaje w terminie 3 miesięcy od otrzymania wniosku.

Art. 20. [zmiana obszaru i granic związku rozwojowego]

1. Organ wykonawczy związku rozwojowego, za uprzednią zgodą zgromadzenia tego związku wyrażoną w uchwale, składa wniosek o zmianę obszaru i granic związku rozwojowego do Rady Ministrów za pośrednictwem wojewody właściwego miejscowo ze względu na siedzibę związku rozwojowego.

2. W sprawach nieuregulowanych do zmiany obszaru i granic związku rozwojowego stosuje się odpowiednio art. 17.

Art. 21. [terminy]

1. Związek rozwojowy zostaje utworzony z dniem 1 stycznia.

2. Zmiana obszaru i granic związku rozwojowego następuje z dniem 1 stycznia.

Art. 22. [wyposażenie w siedzibę]

1. Wojewoda może przekazać związkowi rozwojowemu mienie nieruchomości Skarbu Państwa, z przeznaczeniem na siedzibę biura związku rozwojowego.

2. Przekazanie mienia Skarbu Państwa, o którym mowa w ust. 1, następuje na podstawie decyzji administracyjnej wojewody.

3. Organem odwoławczym w sprawach nabycia mienia Skarbu Państwa przez związek rozwojowy jest minister właściwy do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa.

4. Nabycie mienia jest nieodpłatne i następuje z dniem, w którym decyzja o jego przekazaniu stała się ostateczna.

5. Do postępowania w sprawie przekazania mienia związkowi rozwojowemu w drodze decyzji stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego.

6. Ostateczna decyzja o przekazaniu związkowi rozwojowemu praw, które są lub mogą być ujawnione w księdze wieczystej, stanowi podstawę do wpisu w księdze wieczystej.

7. Postępowanie w przedmiocie wpisu jest wolne od opłat sądowych.

Rozdział 3.

Zakres działania związku rozwojowego

Art. 23. [zadania własne i powierzone]

1. Związek rozwojowy wykonuje zadania własne oraz, o ile statut tak stanowi, zadania publiczne leżące w zakresie działania jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład związku rozwojowego, zwane dalej: „zadaniami powierzonymi”.

2. Zadania własne związku rozwojowego obejmują sprawy:

- 1) planowania rozwoju obszaru związku rozwojowego;
- 2) adaptacji do zmian klimatu i ochrony środowiska;
- 3) integrowania organizatorów w publicznym transporcie zbiorowym organizowanym przez jednostki samorządu terytorialnego wchodzące w skład związku rozwojowego oraz związki komunalne działające w całości lub w części na obszarze związku rozwojowego;
- 4) przewozów pasażerskich poprzez ich planowanie, organizowanie, zarządzanie oraz ustanawianie zintegrowanego systemu taryfowo-biletowego obowiązującego w jego granicach;
- 5) mobilności miejskiej;
- 6) opiniowania inwestycji celu publicznego w zakresie budowy, przebudowy, remontu, montażu lub rozbioru obiektów i urządzeń infrastruktury transportowej, w szczególności dróg kolejowych oraz dróg publicznych (dróg krajowych i dróg wojewódzkich) na obszarze związku;
- 7) promocji związku rozwojowego i jego obszaru.

3. Zadania własne związku rozwojowego, o których mowa w ust. 2, nie mogą naruszać zakresu działania jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład związku rozwojowego oraz zakresu działania samorządu województwa.

4. W przypadku wykonywania zadań powierzonych statut związku rozwojowego określa:

- 1) katalog zadań powierzonych oraz sposób powierzenia;
- 2) zasady dokonywania rozliczeń finansowych, w tym wysokość części zmiennej składki rocznej.

5. O powierzeniu zadań publicznych, o których mowa w ust. 4, jednostki samorządu terytorialnego oraz związek rozwojowy postanawiają w drodze zgodnych uchwał swoich organów stanowiących. Projekty jednobrzmiących uchwał sporządza organ wykonawczy związku rozwojowego.

Art. 24. [zastępcze wykonywanie zadań]

1. Jednostka samorządu terytorialnego wchodząca w skład związku rozwojowego może wykonywać, o ile statut tak stanowi, zadania własne związku rozwojowego działając w jego imieniu oraz na jego koszt, z wyłączeniem kompetencji do wydawania aktów prawa miejscowego.

2. W przypadkach, o których mowa w ust. 1, w statucie związku rozwojowego określa się:

- 1) katalog zadań własnych związku rozwojowego dopuszczonych do realizacji przez jednostki samorządu terytorialnego wchodzące w skład związku oraz sposób ich powierzenia;
- 2) zasady dokonywania rozliczeń finansowych.

3. O powierzeniu zadań własnych związku rozwojowego, o których mowa w ust. 1, związek rozwojowy oraz jednostka samorządu terytorialnego postanawiają w drodze zgodnych uchwał swoich organów stanowiących. Projekty jednobrzmiących uchwał sporządza organ wykonawczy związku rozwojowego.

Art. 25. [porozumienia komunalne]

1. Na podstawie porozumienia zawartego z jednostką samorządu terytorialnego niewchodzącą w skład związku rozwojowego lub związkiem komunalnym związek rozwojowy może realizować zadania publiczne należące do zakresu działania gminy, powiatu, związku komunalnego, samorządu województwa lub koordynować realizację tych zadań publicznych.

2. Na podstawie porozumienia zawartego z organem administracji rządowej związek rozwojowy może realizować zadania publiczne należące do zakresu działania administracji rządowej, w szczególności organ wykonawczy związku rozwojowego może pełnić funkcje i zadania publiczne starosty jako zespolonego organu administracji rządowej.

3. Związek rozwojowy realizując zadania publiczne objęte porozumieniami, o których mowa w ust. 1 i 2, otrzymuje odpowiednio od jednostek samorządu terytorialnego i związków komunalnych, a także od organów administracji rządowej dotacje celowe w kwocie wynikającej z zawartego porozumienia.

Art. 26. [pomoc finansowa]

1. Związek rozwojowy może udzielać pomocy, w tym pomocy finansowej, jednostkom samorządu terytorialnego wchodzącym w skład związku rozwojowego:

- 1) na realizację zadań publicznych związanych przedmiotowo z zadaniami własnymi związku rozwojowego lub
- 2) w celu wyrównania standardów dostępności i jakości usług społecznych, o których mowa w art. 54.

2. Jednostki samorządu terytorialnego wchodzące w skład związku rozwojowego mogą udzielać pomocy, w tym pomocy finansowej, związkowi rozwojowemu.

3. Pomocy finansowej, o której mowa w ust. 1 i 2, udziela się na podstawie art. 220 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1530, z późn. zm).

Rozdział 4.

Władze związku rozwojowego

Art. 27. [organy związku rozwojowego]

Organami związku rozwojowego są:

- 1) zgromadzenie związku rozwojowego, zwane dalej „zgromadzeniem”;
- 2) organ wykonawczy związku rozwojowego, zwany dalej: „organem wykonawczym”.

Art. 28. [zgromadzenie związku rozwojowego]

1. Zgromadzenie jest organem stanowiącym, arbitrażowym i kontrolnym związku rozwojowego.

2. W skład Zgromadzenia wchodzi:

- 1) wójtowie (burmistrzowie, prezydenci) gmin wchodzących w skład związku rozwojowego lub osoby przez nich upoważnione – w przypadku, gdy w skład związku rozwojowego wchodzi wyłącznie gminy;
- 2) wójtowie gmin (burmistrzowie, prezydenci) i starostowie powiatów wchodzących w skład związku rozwojowego lub osoby przez nich upoważnione – w przypadku, gdy w skład związku rozwojowego wchodzi gminy i powiaty

- zwani dalej „delegatami”.

3. W zgromadzeniu z głosem doradczym uczestniczą:

- 1) marszałek województwa lub marszałkowie województw, jeżeli w skład związku rozwojowego wchodzi jednostki samorządu terytorialnego położone na obszarze więcej niż jednego województwa,
- 2) partnerzy społeczni i gospodarczy, wskazani na zasadach określonych w statucie.

Art. 29. [kompetencje zgromadzenia]

Do wyłącznej właściwości zgromadzenia należy:

- 1) podejmowanie uchwał w sprawie przyjęcia:
 - a) statutu związku rozwojowego i jego zmian;
 - b) karty rozwoju i jej zmian;
 - c) strategii rozwoju ponadlokalnego i jej zmian;
 - d) planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego, o którym mowa w art. 9 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym, i jego zmian;
 - e) planu zrównoważonej mobilności miejskiej;
 - f) planu adaptacji do zmian klimatu, o którym mowa w art. ... ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 – prawo ochrony środowiska. i jego zmian;
 - g) budżetu związku rozwojowego i jego zmian;
- 2) podejmowanie uchwał w sprawach majątkowych związku rozwojowego dotyczących:
 - a) zasad nabywania, zbywania i obciążania nieruchomości oraz ich wydzierżawiania lub wynajmowania na czas oznaczony, dłuższy niż 3 lata lub na czas nieoznaczony, o ile ustawy szczególne nie stanowią inaczej; uchwała zgromadzenia jest wymagana również w przypadku, gdy po umowie zawartej na czas oznaczony do 3 lat strony zawierają kolejne umowy, których przedmiotem jest ta sama nieruchomość; do czasu określenia zasad organ wykonawczy może dokonywać tych czynności wyłącznie za zgodą zgromadzenia,
 - b) emitowania obligacji oraz określania zasad ich zbywania, nabywania i wykupu,
 - c) zaciągania długoterminowych pożyczek i kredytów,
 - d) ustalania maksymalnej wysokości pożyczek i kredytów krótkoterminowych zaciąganych przez zarząd oraz maksymalnej wysokości pożyczek i poręczeń udzielanych przez organ wykonawczy w roku budżetowym,
 - e) tworzenia spółek handlowych lub spółdzielni i przystępowania do nich oraz określania zasad wnoszenia wkładów, a także obejmowania, nabywania i zbywania udziałów i akcji,
 - f) tworzenia, przekształcania i likwidowania jednostek organizacyjnych związku rozwojowego oraz wyposażania ich w majątek.
- 3) podejmowanie uchwał w sprawie tworzenia stowarzyszeń i fundacji oraz ich rozwiązywania, a także przystępowania do nich lub występowania z nich oraz podejmowanie uchwał w sprawach współdziałania z innymi podmiotami i wydzielanie na ten cel odpowiedniego majątku;
- 4) podejmowanie uchwał harmonizujących działalność jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład związku rozwojowego wokół określonego celu, pozostawiających swobodę w doborze form jego realizacji – w zakresie zadań publicznych związanych przedmiotowo z zadaniami własnymi związku rozwojowego;
- 5) wydawanie rekomendacji dla aktów prawnych jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład związku rozwojowego – w zakresie zadań publicznych związanych przedmiotowo z zadaniami własnymi związku rozwojowego;
- 6) ustalanie standardów dostępności i jakości usług społecznych.
- 7) powołanie i odwołanie członków organu wykonawczego związku rozwojowego oraz ustalanie ich wynagrodzenia;
- 8) rozpatrywanie sprawozdania z wykonania budżetu oraz sprawozdań finansowych związku rozwojowego;
- 9) podejmowanie uchwały w sprawie udzielenia lub nieudzielenia absolutorium organowi wykonawczemu związku rozwojowego z tytułu wykonania budżetu związku rozwojowego.

Art. 30. [uchwały celu, rekomendacje dla aktów prawnych, standardy dostępności i jakości usług społecznych]

I. Uchwały harmonizujące działalność jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład związku rozwojowego wokół określonego celu, o których mowa w art. 29 pkt 7, w szczególności służą:

- 1) sprawnej i skoordynowanej realizacji celów określonych w strategii rozwoju ponadlokalnego związku rozwojowego;
- 2) dążeniu do zapewnienia spójności polityk publicznych kształtowanych i prowadzonych na obszarze związku rozwojowego;
- 3) optymalizacji wykorzystania zasobów publicznych, w tym infrastruktury oraz składników majątku komunalnego niezbędnego do realizacji zadań publicznych na obszarze związku rozwojowego.

2. Rekomendacje dla aktów prawnych jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład związku rozwojowego, o których mowa w art. 29 pkt 8, w szczególności służą:

- 1) dążeniu do zapewnienia spójności aktów prawa miejscowego obowiązujących na obszarze związku rozwojowego;
- 2) dążeniu do zwiększenia sprawności działania jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład związku rozwojowego;
- 3) optymalizacji wykorzystania zasobów publicznych, w tym specjalistycznych kadr oraz środków finansowych przeznaczonych na obsługę prawną i ekspercką.

2. Standardy dostępności i jakości usług społecznych, o których mowa w art. 29 pkt 9, ustala się odrębnie dla niektórych lub wszystkich kategorii usług społecznych wskazanych w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centra usług społecznych. Jednostki samorządu terytorialnego, w których dostępność lub jakość usług społecznych wypada poniżej mediany, mogą korzystać z pomocy, w tym pomocy finansowej, związku rozwojowego.

Art. 31. [organy wewnętrzne]

1. Zgromadzenie ze swojego grona może powoływać stałe i doraźne komitety do wykonywania określonych zadań, ustalając przedmiot działania oraz skład osobowy, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Skład osobowy komitetu powinien być tak ukształtowany, by większość populacji związku rozwojowego miała w nim reprezentację.

3. Komitety podlegają zgromadzeniu, przedkładają przewodniczącemu zgromadzenia plan pracy oraz sprawozdania z działalności.

4. W posiedzeniach komitetów mogą uczestniczyć osoby niebędące jego członkami. Mogą oni zabierać głos w dyskusji i składać wnioski bez prawa udziału w głosowaniu. Zasady udziału osób trzecich w posiedzeniach komitetów określa statut związku rozwojowego.

Art. 32. [komitet arbitrażowy]

1. Zgromadzenie rozstrzyga konflikty pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego wchodzącymi w skład związku rozwojowego, a w razie zapisu na arbitraż także pomiędzy nimi a innymi jednostkami samorządu terytorialnego. W tym celu zgromadzenie powołuje komitet arbitrażowy.

2. Zapis na arbitraż, o którym mowa w ust. 1, może stanowić przedmiot porozumienia, o którym mowa w art. 25.

3. W skład komitetu arbitrażowego wchodzi co najmniej 5 delegatów. Członkostwa w Komitecie Arbitrażowym nie można łączyć z funkcją członka organu wykonawczego, przewodniczącego zgromadzenia i jego zastępców, oraz członka innego komitetu.

Art. 33. [komitet rewizyjny]

1. Zgromadzenie kontroluje działalność organu wykonawczego oraz jednostek organizacyjnych związku rozwojowego. W tym celu zgromadzenie powołuje komitet rewizyjny.

2. W skład komitetu rewizyjnego wchodzi co najmniej 5 delegatów. Członkostwa w Komitecie rewizyjnym nie można łączyć z funkcją członka organu wykonawczego, przewodniczącego zgromadzenia i jego zastępców, oraz członka innego komitetu.

3. Komitet rewizyjny opiniuje wykonanie budżetu związku rozwojowego i występuje z wnioskiem do zgromadzenia w sprawie udzielenia lub nieudzielenia absolutorium organowi wykonawczemu. Wniosek w sprawie absolutorium podlega zaopiniowaniu przez regionalną izbę obrachunkową.

4. Komitet rewizyjny wykonuje inne zadania zlecone przez zgromadzenie w zakresie kontroli. Uprawnienie to nie narusza uprawnień kontrolnych innych komitetów powoływanych przez zgromadzenie.

Art. 34. [uprawnienia kontrolne delegata]

W wykonywaniu mandatu delegata w zgromadzeniu związku rozwojowego delegat ma prawo, jeżeli nie narusza to dóbr osobistych innych osób, do uzyskiwania informacji i materiałów, wstępu do pomieszczeń, w których znajdują się te informacje i materiały, oraz wglądu w działalność urzędu związku rozwojowego, a także spółek z udziałem tego związku, spółek handlowych z udziałem związkowych osób prawnych, związkowych osób prawnych, oraz zakładów, przedsiębiorstw i innych jednostek organizacyjnych związku rozwojowego, z zachowaniem przepisów o tajemnicy prawnie chronionej.

Art. 35. [podejmowanie uchwał przez zgromadzenie]

Uchwały zgromadzenia są podejmowane zgodnie z zasadą podwójnej większości, o której mowa w art. 36, albo zasadą głosowania populacją, o której mowa w art. 37. Sposób podejmowania uchwał przez zgromadzenie określa statut związku rozwojowego.

Art. 36. [zasada podwójnej większości]

1. Uchwały zgromadzenia są podejmowane podwójną większością głosów.

2. Warunek uzyskania podwójnej większości głosów jest spełniony, jeżeli za przyjęciem uchwały głosuje:

- 1) większość ustawowego składu zgromadzenia oraz
- 2) taka liczba delegatów reprezentujących gminy, że mieszkańcy tych gmin stanowią większość ludności zamieszkałej na obszarze związku rozwojowego.

3. Liczbę ludności, o której mowa w ust. 2 pkt 2 oraz art. 34 ust. 2 pkt 1, ustala się na podstawie danych publikowanych przez Główny Urząd Statystyczny według stanu na dzień 30 czerwca roku poprzedzającego rok głosowania.

Art. 37. [zasada głosowania populacją]

1. Uchwały zgromadzenia zapadają zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowego składu zgromadzenia. Liczbę głosów delegata ustala się wykonując kolejno czynności, o których mowa w ust. 2-6.

2. Liczba głosów delegata stanowi iloczyn liczby ludności jednostki samorządu terytorialnego, którą delegat reprezentuje, przeliczonej według zaszeregowania, o którym mowa w ust. 3 oraz wskaźnika korygującego, o którym mowa w ust. 5.

3. Liczba głosów delegata stanowi iloraz liczby ludności i kwoty 1.000 mieszkańców.

4. Liczbę głosów delegata, o której mowa w ust. 4, mnoży się przez wskaźnik korygujący ustalony w statucie związku rozwojowego, wynoszący:

- 1) dla gmin – od 70% do 90%;
- 2) dla miast na prawach powiatu – 100%;
- 3) dla powiatów – od 10% do 30%.

5. Liczbę głosów delegata, o której mowa w ust. 5, zaokrągla się w górę.

Art. 38. [jawność głosowań zgromadzenia]

1. Głosowania na sesjach zgromadzenia są jawne, odbywają się za pomocą urządzeń umożliwiających sporządzenie i utrwalenie imiennego wykazu głosowań delegatów.

2. Jeżeli przeprowadzenie głosowania w sposób określony w ust. 1 nie jest możliwe z przyczyn technicznych, przeprowadza się głosowanie imienne.

3. Imienne wykazy głosowań delegatów podaje się niezwłocznie do publicznej wiadomości w Biuletynie Informacji Publicznej i na stronie internetowej związku rozwojowego oraz w inny sposób zwyczajowo przyjęty na obszarze związku.

Art. 39. [organ wykonawczy]

1. Organ wykonawczy związku rozwojowego może być organem jednoosobowym albo wieloosobowym.

2. Skład osobowy oraz sposób wyboru organu wykonawczego związku rozwojowego określa statut związku rozwojowego.

3. Do organu jednoosobowego stosuje się odpowiednio przepisy ustawy dotyczące przewodniczącego organu wykonawczego związku rozwojowego.

Art. 40. [ograniczenia członkostwa w organie wykonawczym]

1. Członkiem organu wykonawczego może być jedynie osoba, która jest obywatelem polskim.

2. Członkostwa w organie wykonawczym nie można łączyć z:

- 1) wykonywaniem funkcji w organach samorządu województwa oraz zatrudnieniem w urzędzie marszałkowskim;
- 2) wykonywaniem funkcji w organach administracji rządowej, w tym wojewody oraz zatrudnieniem w urzędach obsługujących organy administracji rządowej;
- 3) mandatem europosła, posła i senatora.

Art. 41. [kompetencje organu wykonawczego]

1. Organ wykonawczy wykonuje kompetencje niezastrzeżone na rzecz zgromadzenia.

2. Do kompetencji organu wykonawczego należy w szczególności:

- 1) reprezentowanie związku rozwojowego na zewnątrz, w tym przed organami władzy publicznej;
- 2) przygotowywanie projektu statutu związku rozwojowego oraz jego zmian;
- 3) przygotowywanie projektów oraz wykonywanie uchwał zgromadzenia;
- 4) gospodarowanie mieniem związku rozwojowego, w tym wykonywanie praw z akcji oraz udziałów posiadanych przez związek rozwojowy;
- 5) przygotowywanie projektu i wykonywanie budżetu związku rozwojowego;
- 6) uchwalanie regulaminów organizacyjnych biura związku rozwojowego i innych jednostek organizacyjnych związku rozwojowego;
- 7) kierowanie, koordynowanie i kontrolowanie działalności jednostek organizacyjnych związku rozwojowego, w tym zatrudnianie i zwalnianie ich kierowników;
- 8) prowadzenie bieżących spraw związku rozwojowego.

3. Uchwały organu wieloosobowego zapadają zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowego składu, w głosowaniu jawnym, chyba że ustawa stanowi inaczej. Organ jednoosobowy wydaje zarządzenia.

Art. 42. [decyzje administracyjne organu wykonawczego]

Decyzje w indywidualnych sprawach z zakresu administracji publicznej wydaje przewodniczący organu wykonawczego, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej. Przewodniczący organu wykonawczego może upoważnić pozostałych członków tego organu lub pracowników urzędu związku rozwojowego do wydawania decyzji w jego imieniu.

Art. 43. [odpowiednie stosowanie przepisów ustawy o samorządzie województwa]

W sprawach nieuregulowanych ustawą do organów związku rozwojowego stosuje się odpowiednio przepisy rozdziału 3 ustawy o samorządzie województwa.

Rozdział 5.

Jednostki organizacyjne związku rozwojowego

Art. 44. [biuro związku rozwojowego]

1. Organ wykonawczy wykonuje zadania przy pomocy biura związku rozwojowego.
2. Szczegółową organizację i zasady funkcjonowania biura związku rozwojowego określa regulamin organizacyjny.

Art. 45. [jednostki organizacyjne związku rozwojowego]

1. Organizację i zasady funkcjonowania jednostek organizacyjnych związku rozwojowego określają regulaminy organizacyjne, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej.
2. Do organizacji i funkcjonowania jednostek organizacyjnych związku rozwojowego stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych.
3. Do pracowników biura związku rozwojowego oraz pracowników jednostek organizacyjnych związku rozwojowego stosuje się odpowiednio przepisy ustawy o samorządzie województwa dotyczące dotyczące pracowników urzędu marszałkowskiego oraz pracowników wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych.

Art. 46. [procedury przekształceniowe]

- I. Jeżeli jest to niezbędne do zapewnienia wykonywania zadań publicznych przez związek rozwojowy:
 - 1) jednostka samorządu terytorialnego, na wniosek organu wykonawczego związku rozwojowego, może zbyć, w tym nieodpłatnie, niektóre lub wszystkie posiadane przez siebie akcje lub udziały spółki akcyjnej lub spółki z ograniczoną odpowiedzialnością na rzecz związku rozwojowego, o ile przedmiot działalności spółki jest związany z realizacją zadań związku rozwojowego;
 - 2) jednostka samorządu terytorialnego oraz związek rozwojowy mogą postanowić w drodze zgodnych uchwał swoich organów stanowiących o przekształceniu jednostki budżetowej lub samorządowego zakładu budżetowego tej jednostki samorządu terytorialnego odpowiednio w jednostkę budżetową lub samorządowy zakład budżetowy związku rozwojowego, o ile przedmiot ich działalności jest związany z realizacją zadań związku rozwojowego;
 - 3) jednostka samorządu terytorialnego oraz związek rozwojowy mogą, w drodze porozumienia, postanowić o wspólnym prowadzeniu i finansowaniu odpowiedniej jednostki budżetowej lub zakładu budżetowego, o ile przedmiot ich działalności jest związany z realizacją jednostek samorządu terytorialnego i związku rozwojowego;
 - 4) związek komunalny oraz związek rozwojowy mogą postanowić w drodze zgodnych uchwał swoich

organów stanowiących o przeniesieniu na związek rozwojowy wszelkich praw i obowiązków związku komunalnego, o ile przedmiot jego działalności jest związany z realizacją zadań związku rozwojowego;

- 5) związek komunalny oraz związek rozwojowy mogą postanowić w drodze zgodnych uchwał swoich organów stanowiących o przekształceniu jednostki budżetowej lub samorządowego zakładu budżetowego tego związku komunalnego odpowiednio w jednostkę budżetową lub samorządowy zakład budżetowy związku rozwojowego, o ile przedmiot ich działalności jest związany z realizacją zadań związku rozwojowego.

2. Zbycie akcji lub udziałów, przekształcenie jednostki budżetowej lub samorządowego zakładu budżetowego oraz przeniesienie na związek rozwojowy wszelkich praw i obowiązków związku komunalnego, o których mowa w ust. 1, następuje ze skutkiem na dzień 1 stycznia kolejnego roku następującego po roku zaistnieniu wskazanych wydarzeń prawnych.

3. Przekształcenie jednostki budżetowej lub samorządowego zakładu budżetowego w trybie ust. 1 pkt 2 skutkuje wstąpieniem jednostki powstałej w wyniku tego przekształcenia we wszelkie prawa i obowiązki jednostki, która podlegała przekształceniu, w tym wynikające z zezwoleń i koncesji oraz innych aktów administracyjnych.

5. Przeniesienie praw i obowiązków, o którym mowa w ust. 1 pkt 4, skutkuje wstąpieniem związku rozwojowego we wszelkie prawa i obowiązki związku komunalnego, w tym wynikające z zezwoleń i koncesji oraz innych aktów administracyjnych. Akty prawne organów związku komunalnego przekazującego zadania dotyczące wykonania przekazywanych zadań obowiązują do czasu ich uchylecia lub zmiany przez związek rozwojowy.

Art. 47. [skarbnik i sekretarz związku rozwojowego]

1. Zgromadzenie, na wniosek organu wykonawczego, powołuje i odwołuje skarbnika i sekretarza związku rozwojowego.

2. Sekretarz związku rozwojowego i skarbnik związku rozwojowego uczestniczą w pracach organu wykonawczego oraz mogą uczestniczyć w obradach zgromadzenia z głosem doradczym.

Art. 48. [spółki komunalne]

1. W sferze użyteczności publicznej związek rozwojowy może tworzyć spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółki akcyjne lub spółdzielnie, a także może przystępować do takich spółek lub spółdzielni.

2. W sferze użyteczności publicznej związek rozwojowy może, w celu realizacji zadania, o którym mowa w art. 22 ust. 1, utworzyć związkowy fundusz rozwoju w formie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością albo spółki akcyjnej.

3. Poza sferą użyteczności publicznej związek rozwojowy może tworzyć spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i spółki akcyjne oraz przystępować do nich, jeżeli działalność spółek polega na wykonywaniu działań wspierających rozwój gospodarki, przedsiębiorczości i innowacji w zakresie celów ustalonych w strategii rozwoju ponadlokalnego.

Art. 49. [odpowiednie stosowanie przepisów ustawy o samorządzie województwa]

W sprawach nieuregulowanych ustawą do biura związku rozwojowego, jednostek organizacyjnych związku rozwojowego, skarbnika i sekretarza związku rozwojowego oraz pracowników związku rozwojowego stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące samorządu województwa w zakresie urzędu marszałkowskiego, jednostek organizacyjnych samorządu województwa, skarbnika i sekretarza województwa oraz pracowników samorządu województwa.

Art. 50. [wsparcie specjalistyczne i techniczne]

1. Związek rozwojowy może pełnić, o ile statut tak stanowi, funkcję:

- 1) centrum, o którym mowa w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym;
- 2) grupy zamówieniowej, o której mowa w ustawie z dnia 11 września 2019 r. – prawo zamówień publicznych.

2. Związek rozwojowy może organizować formy doradztwa oraz podnoszenia kwalifikacji pracowników samorządowych zatrudnionych w biurze związku rozwojowego, w jednostkach organizacyjnych związku rozwojowego, w urzędach obsługujących jednostki samorządu terytorialnego wchodzące w skład związku rozwojowego oraz w jednostkach organizacyjnych jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład związku rozwojowego.

Art. 51. [centra usług wspólnych]

1. Związek rozwojowy może zapewnić jednostkom organizacyjnym związku rozwojowego zaliczanym do sektora finansów publicznych, urzędom gmin będących członkami związku rozwojowego, gminnym jednostkom organizacyjnym gmin będących członkami związku rozwojowego zaliczanym do sektora finansów publicznych, starostwom powiatów będących członkami związku rozwojowego, powiatowym jednostkom organizacyjnym powiatów będących członkami związku rozwojowego zaliczanym do sektora finansów publicznych, zwanym dalej „jednostkami obsługiwanymi”, wspólną obsługę, w szczególności administracyjną, finansową i organizacyjną.

2. Wspólną obsługę mogą prowadzić biuro związku rozwojowego lub jednostka obsługiwana zaliczana do sektora finansów publicznych.

3. Zgromadzenie związku rozwojowego w odniesieniu do jednostek obsługiwanych, o których mowa w ust. 1, określa, w drodze uchwały, w szczególności:

- 1) jednostki obsługujące;
- 2) jednostki obsługiwane;
- 3) zakres obowiązków powierzonych jednostkom obsługującym w ramach wspólnej obsługi.

4. Jednostka obsługująca ma prawo żądania od jednostki obsługiwanej informacji oraz wglądu w dokumentację w zakresie niezbędnym do wykonywania zadań w ramach wspólnej obsługi tej jednostki.

5. Jednostka obsługiwana ma prawo żądania od jednostki obsługującej informacji oraz wglądu w dokumentację w zakresie zadań wykonywanych przez jednostkę obsługującą w ramach wspólnej obsługi.

6. Zakres wspólnej obsługi nie może obejmować kompetencji kierowników jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych do dysponowania środkami publicznymi oraz zaciągania zobowiązań, a także sporządzania i zatwierdzania planu finansowego oraz przeniesień wydatków w tym planie.

7. W przypadku powierzenia obowiązków z zakresu rachunkowości i sprawozdawczości jednostek obsługiwanych, są one przekazywane w całości.

8. Jednostka obsługująca jest uprawniona do przetwarzania danych osobowych przetwarzanych przez jednostkę obsługiwaną w zakresie i celu niezbędnych do wykonywania zadań w ramach wspólnej obsługi tej jednostki.

Rozdział 6.

Akty prawa miejscowego stanowione przez związek rozwojowy

Art. 52. [akty prawa miejscowego związku rozwojowego; podpis, publikacja i ogłoszenie]

1. Na podstawie niniejszej ustawy oraz na podstawie upoważnień udzielonych w innych ustawach i w ich granicach zgromadzenie stanowi akty prawa miejscowego obowiązujące na obszarze związku rozwojowego lub jego części.

2. Przewodniczący zgromadzenia podpisuje akty prawa miejscowego uchwalone przez zgromadzenie niezwłocznie po ich uchwaleniu i kieruje je do publikacji w wojewódzkim dzienniku urzędowym.

3. Zasady i tryb ogłaszania aktów prawa miejscowego oraz wydawania wojewódzkiego dziennika urzędowego określa ustawa z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1461).

Art. 53. [skarga na akty prawa miejscowego]

1. Każdy, czyj interes prawny lub uprawnienie zostały naruszone przepisem aktu prawa miejscowego, wydanym w sprawie z zakresu administracji publicznej, może zaskarżyć przepis do sądu administracyjnego.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się, jeżeli w sprawie orzekł już sąd administracyjny i skargę oddalił.

Art. 54. [skarga na bezczynność organów]

1. Przepisy art. 56 stosuje się odpowiednio, gdy organ związku rozwojowego nie wykonuje czynności nakazanych prawem albo przez podejmowane czynności prawne lub faktyczne, narusza prawa osób trzecich.

2. W przypadkach, o których mowa w ust. 1, sąd administracyjny może nakazać organowi nadzoru wykonanie niezbędnych czynności na rzecz skarżącego.

Art. 55. [obowiązywanie aktów prawnych, w tym prawa miejscowego, w razie zmiany granic]

1. Jeżeli następuje zmiana obszaru i granic związku rozwojowego spowodowana wystąpieniem ze związku rozwojowego jednostki samorządu terytorialnego:

- 1) przyjęte przez związek rozwojowy strategie rozwoju i inne akty polityki publicznej zachowują moc i obowiązują na nowym obszarze związku rozwojowego do dnia wejścia w życie nowych strategii lub aktów polityki publicznej;
- 2) uchwalone przez związek rozwojowy akty prawa miejscowego zachowują moc i obowiązują na nowym obszarze związku rozwojowego do dnia wejścia w życie nowych aktów prawa miejscowego.

2. Akty prawne, o których mowa w ust. 1, zachowują moc i obowiązują na obszarze jednostki samorządu terytorialnego, która wystąpiła ze związku rozwojowego do dnia wejścia w życie nowych aktów prawnych przyjętych lub uchwalonych przez tę jednostkę.

Rozdział 7.

Udział mieszkańców i organizacji pozarządowych w działalności związku rozwojowego

Art. 56. [zasada partycypacji publicznej]

1. Związek rozwojowy kształtuje i prowadzi polityki publiczne w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, o których mowa w art. 57, w tym poprzez uczestnictwo w konsultacjach społecznych.

2. Zasada, o której mowa w ust. 1, polega w szczególności na:

- 1) poznaniu potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz dążeniu do spójności planowanych działań z tymi potrzebami i oczekiwaniami;
- 2) prowadzeniu, skierowanych do interesariuszy, działań edukacyjnych i informacyjnych o procesie kształtowania i prowadzenia polityk publicznych;
- 3) inicjowaniu, umożliwianiu i wspieraniu działań służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami oraz ich integracji wokół polityk publicznych związku rozwojowego;
- 4) zapewnieniu udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących polityk publicznych związku rozwojowego, w szczególności strategii rozwoju ponadlokalnego i planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego;
- 5) wspieraniu inicjatyw zmierzających do zwiększania udziału interesariuszy w sporządzeniu i realizacji dokumentów, o których mowa w pkt 4.

Art. 57. [interesariusze]

Interesariuszami są w szczególności:

- 1) mieszkańcy obszaru związku rozwojowego;
- 2) podmioty prowadzące na obszarze związku rozwojowego działalność gospodarczą;
- 3) podmioty prowadzące na obszarze związku rozwojowego działalność pożytku publicznego, w tym organizacje pozarządowe;
- 4) podmioty prowadzące na obszarze związku rozwojowego działalność edukacyjną i naukową, w tym uczelnie publiczne;
- 5) jednostki samorządu terytorialnego wchodzące w skład związku rozwojowego, a także ich jednostki organizacyjne oraz organy doradcze i konsultacyjne;
- 6) organy władzy publicznej;
- 7) podmioty, inne niż wymienione w pkt 6, realizujące na obszarze związku rozwojowego uprawnienia Skarbu Państwa.

Art. 58. [konsultacje społeczne]

1. W przypadkach przewidzianych ustawą oraz w innych sprawach ważnych dla związku rozwojowego mogą być przeprowadzane na jego terytorium konsultacje społeczne.

2. Zasady i tryb udziału interesariuszy w działalności związku rozwojowego, w tym zasady przeprowadzania konsultacji społecznych, określa uchwała zgromadzenia.

Rozdział 8.

Mienie związku rozwojowego

Art. 59. Mieniem związku rozwojowego jest własność i inne prawa majątkowe nabyte przez związek rozwojowy.

Art. 60. 1. Nabycie mienia przez związek rozwojowy następuje:

- 1) na podstawie porozumienia z jednostkami samorządu terytorialnego wchodzącymi w skład związku rozwojowego lub z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, ze związkami komunalnymi, albo ze Skarbem Państwa;
- 2) w wyniku własnej działalności gospodarczej;
- 3) przez inne czynności prawne, w tym w drodze darowizn, spadków i zapisów.

2. Do porozumień, których skutkiem jest nabycie przez związek rozwojowy nieruchomości stanowiącej własność Skarbu Państwa, jednostki samorządu terytorialnego lub związku komunalnego bądź obciążenie takiej nieruchomości ograniczonym prawem rzeczowym na rzecz związku rozwojowego, przepisy o gospodarce nieruchomościami dotyczące udostępniania nieruchomości jednostkom samorządu terytorialnego i ich związkom stosuje się odpowiednio.

Art. 61. 1. Oświadczenie woli w sprawach majątkowych w imieniu związku rozwojowego składają dwaj członkowie organu wykonawczego, a w przypadku organu jednoosobowego – jedna osoba.

2. Organ wykonawczy może upoważnić pracowników biura związku rozwojowego oraz jednostek organizacyjnych związku rozwojowego do składania oświadczeń woli związanych z prowadzeniem bieżącej działalności związku rozwojowego.

3. Jeżeli czynność prawna może spowodować powstanie zobowiązań majątkowych, do jej skuteczności potrzebna jest kontrasygnata skarbnika związku rozwojowego lub osoby przez niego upoważnionej.

4. Skarbnik lub osoba przez niego upoważniona, która odmówiła kontrasygnaty, ma obowiązek jej dokonania na pisemne polecenie przewodniczącego organu wykonawczego oraz powiadomienia o tym zgromadzenia związku rozwojowego i regionalnej izby obrachunkowej.

Art. 62. 1. Związek rozwojowy nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązania osób prawnych utworzonych przez związek rozwojowy, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej.

2. Osoby prawne utworzone przez związek rozwojowy nie ponoszą odpowiedzialności za zobowiązania związku rozwojowy.

3. Obowiązkiem osób uczestniczących w zarządzaniu mieniem związku rozwojowego jest zachowanie szczególnej staranności przy wykonywaniu zarządu zgodnie z przeznaczeniem tego mienia i jego ochrona.

Art. 63. Do monitoringu prowadzonego przez związek rozwojowy na terenie nieruchomości, obiektów budowlanych i terenu wokół nich stosuje się przepisy ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa dotyczące monitoringu mienia samorządu województwa.

Rozdział 9.

Finanse związku rozwojowego

Art. 64. Związek rozwojowy samodzielnie prowadzi gospodarkę finansową na podstawie uchwały budżetowej.

Art. 65. Przekazywanie związkowi rozwojowemu, w drodze ustawy, nowych zadań wymaga zapewnienia środków finansowych koniecznych do ich realizacji w postaci zwiększenia dochodów.

Art. 66. 1. Za prawidłowe wykonanie budżetu związku rozwojowego odpowiada organ wykonawczy.

2. Organowi wykonawczemu przysługuje wyłączne prawo:

- 1) zaciągania zobowiązań mających pokrycie w ustalonych w uchwale budżetowej kwotach wydatków, w ramach upoważnień udzielonych przez zgromadzenie;

- 2) emitowania papierów wartościowych, w ramach upoważnień udzielonych przez zgromadzenie;
- 3) dokonywania wydatków budżetowych;
- 4) zgłaszania propozycji zmian w budżecie związku rozwojowego;
- 5) dysponowania rezerwą budżetu związku rozwojowego;
- 6) blokowania środków budżetowych w przypadkach określonych ustawą.

Art. 67. Gospodarka środkami finansowymi znajdującymi się w dyspozycji związku rozwojowego jest jawna. Wymóg jawności jest spełniany w szczególności przez:

- 1) jawność debaty budżetowej;
- 2) opublikowanie uchwały budżetowej, jej zmian oraz sprawozdań z wykonania budżetu związku rozwojowego;
- 3) przedstawienie pełnego wykazu kwot dotacji celowych udzielanych z budżetu związku rozwojowego;
- 4) ujawnienie sprawozdania zarządu z działań, o których mowa w art. XX ust. 2 pkt 1 i 2.

Art. 68. Dyspozycja środkami pieniężnymi związku rozwojowego jest oddzielona od jej kasowego wykonania.

Art. 69. W okresie 7 lat następujących po roku, w którym związek rozwojowy został utworzony, do związku rozwojowego i jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład związku rozwojowego stosuje się odpowiednio art. 244 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 oraz art. 245 ustawy o finansach publicznych.

Art. 70. Kontrolę gospodarki finansowej związku rozwojowego sprawuje regionalna izba obrachunkowa.

Rozdział 10.

Dochody związku rozwojowego

Art. 71. [źródła dochodów]

1. Źróżłami dochodów związku rozwojowego są:

- 1) udział w podatku dochodowym od osób fizycznych mających miejsce zamieszkania na obszarze związku rozwojowego;
- 2) składki od jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład związku rozwojowego;
- 3) dochody uzyskiwane przez jednostki budżetowe związku rozwojowego oraz wpłaty od zakładów budżetowych związku rozwojowego;
- 4) dochody z majątku związku rozwojowego;
- 5) spadki, zapisy i darowizny na rzecz związku rozwojowego;
- 6) odsetki od pożyczek udzielanych przez związek rozwojowy, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;
- 7) odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody związku rozwojowego;
- 8) odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych związku rozwojowego, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;
- 9) dotacje z budżetu państwa;
- 10) dotacje z budżetów jednostek samorządu terytorialnego;
- 11) dotacje z budżetów związków komunalnych;
- 12) inne dochody należne związkowi rozwojowemu na podstawie odrębnych przepisów.

2. Źróżłami dochodu związku rozwojowego mogą być:

- 1) środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi;
- 2) środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej;
- 3) środki z funduszy celowych, pozyskiwane na podstawie odrębnych przepisów;

- 4) dotacje udzielane przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej na podstawie odrębnych przepisów.

Art. 72. [dotacje z budżetu państwa]

1. Związek rozwojowy może otrzymywać dotacje z budżetu państwa w zakresie, o którym mowa w przepisach o rozwoju regionalnym.
2. Oprócz dotacji, o których mowa w ust. 1, związek rozwojowy może otrzymywać dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie zadań realizowanych na podstawie ustawy lub porozumień zawartych z jednostkami samorządu terytorialnego, związkami komunalnymi lub organami administracji rządowej.
3. W zakresie nieuregulowanym do dotacji z budżetu państwa udzielanych związkowi rozwojowemu stosuje się odpowiednio przepisy o dotacjach z budżetu państwa udzielanych jednostkom samorządu terytorialnego.

Art. 73. [dotacje z budżetów jednostek samorządu terytorialnego]

1. Związek rozwojowy może otrzymywać dotacje celowe z budżetu jednostek samorządu terytorialnego oraz budżetów związków komunalnych na dofinansowanie zadań publicznych wykonywanych przez ten związek.
2. Jednostki samorządu terytorialnego tworzące związek rozwojowy mogą otrzymywać dotacje celowe z budżetu związku rozwojowego na dofinansowanie zadań publicznych związku rozwojowego przekazanych w całości lub części do wykonania przez jednostkę.
3. Do dotacji, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy o dotacjach udzielanych z budżetu jednostki samorządu terytorialnego innej jednostce samorządu terytorialnego.
4. Zasady i tryb udzielania dotacji, o której mowa w ust. 2, określa statut związku rozwojowego.

Art. 74. [wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych]

1. Wysokość udziału związku rozwojowego w podatku dochodowym od osób fizycznych, od dochodów podatników tego podatku zamieszkałych na obszarze związku rozwojowego, wynosi:

- 1) [kwota do uzgodnienia] – w pierwszym roku budżetowym związku rozwojowego,
- 2) [kwota do uzgodnienia] – po uchwaleniu przez zgromadzenie związku rozwojowego strategii rozwoju ponadlokalnego, począwszy od kolejnego roku budżetowego,
- 3) [kwota do uzgodnienia] – po uchwaleniu przez zgromadzenie związku rozwojowego planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego, począwszy od kolejnego roku budżetowego,
- 4) [kwota do uzgodnienia] – po ustanowieniu zintegrowanego systemu taryfowo-biletowego oraz zawarciu porozumień, o których mowa w art. 15a ust. 3 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym.

2. Kwotę rocznego dochodu związku rozwojowego z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych ustala się, mnożąc, zwaloryzowane zgodnie z art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, dochody podatników tego podatku zamieszkałych na obszarze związku rozwojowego za rok bazowy, przez wskaźnik dochodowy, o którym mowa w ust. 1.
3. Dochody związku rozwojowego z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych przekazuje właściwy miejscowo naczelnik urzędu skarbowego na rachunek bankowy związku w dwunastu równych ratach miesięcznych, w terminie do 25. dnia każdego miesiąca.

Art. 75. [składka roczna]

1. Jednostki samorządu terytorialnego wchodzące w skład związku rozwojowego są obowiązane, począwszy od roku, w którym związek rozwojowy został utworzony, do wnoszenia na rzecz związku rozwojowego składek ustalonych w sposób określony w ust. 2–5.
2. Roczna składka, o której mowa w ust. 1, składa się z części stałej i części zmiennej.
3. Część stałą składki rocznej ustala się dla:
 - 1) miast na prawach powiatu wchodzących w skład związku rozwojowego – mnożąc 0,49% przez dochód miasta na prawach powiatu z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych, o którym mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, ustalony na rok budżetowy,
 - 2) gmin niebędących miastami na prawach powiatu wchodzących w skład związku rozwojowego – mnożąc 0,49 % przez dochód gminy z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych, o którym mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, ustalony na rok budżetowy,
 - 3) powiatów wchodzących w skład związku rozwojowego – mnożąc 0,14 % przez dochód powiatu z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych, o którym mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 2 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, ustalony na rok budżetowy.
4. Wysokość części zmiennej składki rocznej jest zależna od liczby oraz zakresu realizowanych przez związek rozwojowy zadań powierzonych. Szczegółowe zasady ustalania wysokości zmiennej części składki rocznej z uwzględnieniem rodzajów zadań, oraz terminy płatności składek określa statut związku rozwojowego.
5. Do składek, o których mowa w ust. poprzedzających, stosuje się odpowiednio przepisy działu III ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa, z tym że kompetencje organu podatkowego wykonuje przewodniczący organu wykonawczego związku rozwojowego.

Dział 4.

Planowanie rozwoju obszaru związku rozwojowego

Rozdział I.

Komitet rozwoju

Art. 76. [komitet rozwoju]

1. W celu koordynowania współpracy związku rozwojowego, samorządu województwa oraz organów administracji rządowej w zakresie planowania rozwoju na obszarze związku rozwojowego tworzy się komitet rozwoju.
2. Członkami komitetu rozwoju są:
 - 1) przewodniczący organu wykonawczego związku rozwojowego lub upoważniony przez niego członek tego organu;

- 2) marszałek województwa lub upoważniona przez niego osoba – członek zarządu województwa lub pracownik urzędu marszałkowskiego;
- 3) wojewoda lub upoważniony przez niego pracownik urzędu wojewódzkiego;
- 4) członek Komitetu Koordynacyjnego do spraw Polityki Rozwoju, o którym mowa w art. 35a ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, lub osoba przez ten Komitet upoważniona.

3. Jeżeli w skład związku rozwojowego wchodzi jednostki samorządu terytorialnego znajdujące się co najmniej w dwóch województwach, członkami komitetu, o których mowa w ust. 2 pkt 2 i 3, są przedstawiciele każdego z tych województw.

4. W posiedzeniach komitetu rozwoju z głosem doradczym mogą brać udział przedstawiciele organów administracji rządowej, których właściwość rzeczowa mieści się w zakresie działania związku rozwojowego.

Art. 77. [kompetencje komitetu rozwoju]

Do wyłącznej właściwości komitetu rozwoju należy:

- 1) opracowywanie i przyjmowanie karty rozwoju;
- 2) koordynacja wdrażania karty rozwoju.

Art. 78. [tryb działania komitetu rozwoju]

1. Posiedzenia komitetu rozwoju zwołuje i prowadzi przewodniczący organu wykonawczego związku rozwojowego.

2. Posiedzenia komitetu rozwoju w uzasadnionych przypadkach mogą odbywać się za pomocą środków komunikacji na odległość zapewniających transmisję obrazu i dźwięku w czasie rzeczywistym. O trybie posiedzenia decyduje przewodniczący komitetu rozwoju.

3. W przypadku posiedzeń stacjonarnych za obsługę techniczną odpowiada biuro związku rozwojowego.

4. Komitet rozwoju może, w drodze uchwały, określić swój regulamin organizacyjny.

Rozdział 2.

Karta rozwoju

Art. 79. [karta rozwoju]

1. W celu realizacji zadań związanych z planowaniem rozwoju przyjmuje się kartę rozwoju. Karta rozwoju jest przyjmowana dla obszaru związku rozwojowego, a w razie jego braku dla miasta centralnego.

2. Karta rozwoju określa:

- 1) kierunki rozwoju obszaru związku rozwojowego,
- 2) listę planowanych przedsięwzięć rozwojowych, w szczególności o charakterze przestrzenno-funkcyjnym, środowiskowym, gospodarczym, transportowym lub społecznym, w tym: nazwę przedsięwzięcia, podmiot realizujący, lokalizację, termin realizacji i źródło finansowania,
- 3) sposób realizacji przedsięwzięć rozwojowych, w tym podział zadań,

- 4) mechanizm integrowania działań różnych organów i instytucji w ramach realizacji przedsięwzięć rozwojowych.

3. Ustalenia, o których mowa w ust. 2, uwzględniają w szczególności funkcje miast centralnych realizowane w krajowej i międzynarodowej sieci osadniczej, o których mowa w średniookresowej strategii rozwoju kraju.

Art. 80. [proces sporządzania i uchwalania karty rozwoju]

1. Projekt karty rozwoju opracowuje organ wykonawczy i przedkłada go komitetowi rozwoju do przyjęcia. Uchwała komitetu rozwoju wymaga jednomyślności.

2. Organ wykonawczy przy opracowywaniu projektu karty rozwoju współpracuje z:

- 1) jednostkami samorządu terytorialnego wchodzącymi w skład związku rozwojowego;
- 2) samorządem województwa;
- 3) administracją rządową;
- 4) szkołami wyższymi i jednostkami naukowo-badawczymi;
- 5) organizacjami społecznymi.

3. Komitet rozwoju, po przyjęciu karty rozwoju, przedkłada ją do zatwierdzenia przez:

- 1) zgromadzenie związku rozwojowego,
- 2) sejmik województwa lub sejmiki województw, jeżeli w skład związku rozwojowego wchodzi jednostki samorządu terytorialnego znajdujące się w co najmniej dwóch województwach,
- 3) Komitet Koordynacyjny do spraw Polityki Rozwoju.

4. Organy, o których mowa ust. 3, podejmują uchwały w sprawie zatwierdzenia karty rozwoju na podstawie przepisów regulujących ich ustrój i zasady funkcjonowania.

5. Karta rozwoju wchodzi w życie po zatwierdzeniu przez wszystkie organy, o których mowa w ust. 3.

Art. 81. [karta rozwoju w przypadku braku związku rozwojowego]

1. W przypadku braku związku rozwojowego projekt karty rozwoju dla miasta centralnego opracowuje właściwy miejscowo zarząd województwa.

2. Zarząd województwa opracowuje projekt karty rozwoju dla miasta centralnego wspólnie z organem wykonawczym miasta centralnego oraz wojewodą oraz Komitetem Koordynacyjnym ds. Polityki Rozwoju.

3. Zarząd województwa przedkłada projekt karty rozwoju dla miasta centralnego do zatwierdzenia przez:

- 1) radę miasta centralnego;
- 2) sejmik województwa;
- 3) Komitet Koordynacyjny do spraw Polityki Rozwoju.

4. Organy, o których mowa ust. 3, podejmują uchwały w sprawie zatwierdzenia karty rozwoju dla miasta centralnego na podstawie przepisów regulujących ich ustrój i zasady funkcjonowania.

5. Karta rozwoju dla miasta centralnego wchodzi w życie po zatwierdzeniu przez wszystkie organy, o których mowa w ust. 3.

Rozdział 3.

Strategia rozwoju ponadlokalnego

Art. 82. [strategia rozwoju ponadlokalnego]

1. Związek rozwojowy opracowuje i uchwała strategię rozwoju ponadlokalnego.
2. Zgromadzenie określa, w drodze uchwały, szczegółowy tryb i harmonogram opracowania projektu strategii rozwoju ponadlokalnego, w tym tryb konsultacji, o których mowa w art. 6 ust. 3 ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.
3. Projekt strategii rozwoju ponadlokalnego opracowuje organ wykonawczy związku rozwojowego i przedkłada go zarządowi województwa w celu wydania opinii co do zgodności projektu strategii rozwoju ponadlokalnego ze strategią rozwoju województwa w zakresie i sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji co do kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie.
4. Zarząd województwa wydaje opinię, o której mowa w ust. 3, w terminie 30 dni od dnia otrzymania projektu strategii rozwoju ponadlokalnego. W przypadku braku opinii we wskazanym terminie uznaje się, że strategia rozwoju ponadlokalnego jest spójna ze strategią rozwoju województwa.

Art. 83. [obszary priorytetowego zagospodarowania i ochrony istniejących funkcji]

1. W strategii rozwoju ponadlokalnego związku rozwojowego jako obszary strategicznej interwencji można wyznaczyć:

- 1) obszary priorytetowego zagospodarowania – na obszarach stref planistycznych, o których mowa w art. 13c ust. 2 pkt 1, 2, 4 i 6 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w celu wzmocnienia gminnych polityk przestrzennych dążących do tworzenia zwartych struktur przestrzennych ograniczających transportochłonność i energochłonność,
- 2) obszary ochrony istniejących funkcji

- na okres pierwszych 10 lat obowiązywania strategii.

2. W strategii rozwoju ponadlokalnego związku rozwojowego określa się ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w celu ukierunkowania polityki przestrzennej gmin należących do związku rozwojowego na obszary, o których mowa w ust. 1 pkt 1.

Art. 84. [obszary priorytetowego zagospodarowania]

1. Obszary priorytetowego zagospodarowania wyznacza się na podstawie analizy potencjalnych terenów inwestycyjnych położonych na obszarze związku rozwojowego mając na względzie:

- 1) ustalenia planów ogólnych gmin, w tym lokalizację stref planistycznych, o których mowa w art. 13c ust. 2 pkt 1, 2, 4 i 6 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym;
- 2) ustalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- 3) ocenę struktury własnościowej terenów w zakresie możliwości prowadzenia działań inwestycyjnych w sposób kompleksowy i zorganizowany;
- 4) stopień uzbrojenia w infrastrukturę techniczną;
- 5) poziom dostępności transportowej, w tym obsługi transportem zbiorowym;
- 6) poziom dostępu do usług publicznych.

2. Dla każdego obszaru priorytetowego zagospodarowania wskazuje się osobno:

- 1) charakterystykę funkcjonalną – stanowiącą opis funkcji, jakie dany obszar powinien realizować;
- 2) szacowaną chłonność terenów – uwzględniającą liczbę mieszkańców (w przypadku przewidywanej lokalizacji zabudowy mieszkaniowej) lub powierzchnię użytkową budynków (w przypadku przewidywanej lokalizacji zabudowy o innych funkcjach);
- 3) listę planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych niezbędnych do zapewnienia odpowiedniej obsługi obszaru w zakresie urządzeń infrastruktury technicznej oraz usług publicznych –

obejmującą podmiot odpowiedzialny za ich realizację, szacowane koszty i terminy realizacji przedsięwzięcia.

Art. 85. [uchwała w sprawie ustanowienia obszaru priorytetowego zagospodarowania]

1. Uchwałę w sprawie ustanowienia obszaru priorytetowego zagospodarowania podejmuje rada gminy na wniosek wójta (burmistrza, prezydenta miasta) lub organu wykonawczego związku rozwojowego

2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, składa się po uchwaleniu strategii rozwoju ponadlokalnego, o której mowa w art. 82, i zgodnie z jej ustaleniami.

3. Na obszarach priorytetowego zagospodarowania ustanowionych w drodze uchwały, o której mowa w ust. 1, związek rozwojowy:

- 1) może sfinansować koszty sporządzenia i uchwalenia planu ogólnego gminy, miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, w tym zintegrowanego planu inwestycyjnego, lub ich zmiany;
- 2) może przekazywać gminie środki finansowe niezbędne do realizacji ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, w szczególności w zakresie wykupu nieruchomości lub zaspokojenia roszczeń odszkodowawczych, o których mowa w art. 36 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym;
- 3) może przekazywać gminie środki finansowe niezbędne do nabycia nieruchomości służących realizacji celów publicznych, o których mowa w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami;
- 4) może przekazywać gminie środki finansowe niezbędne do realizacji celów publicznych, o których mowa w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami;
- 5) uzgadnia projekty planów ogólnych oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- 6) uzgadnia decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

4. Uchwała, o której mowa w ust. 1, jest aktem prawa miejscowego.

Art. 86. [obszary ochrony istniejących funkcji]

1. Obszary ochrony istniejących funkcji można wyznaczyć w celu zachowania aktualnego zagospodarowania terenu.

2. Obszary ochrony istniejących funkcji wyznacza się mając na względzie ustalenia planów ogólnych gmin i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz konieczność zachowania:

- 1) funkcji społecznych, w tym rekreacyjnych, realizowanych na terenach cennych przyrodniczo, położonych w granicach administracyjnych miast;
- 2) funkcji retencyjnych w zakresie wód deszczowych i roztopowych, jakie pełnią naturalne zbiorniki wodne, bagna, torfowiska, kępy krzewów oraz drzewa;
- 3) funkcji przyrodniczych, w szczególności znaczenia obszary dla procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów.

Art. 87. [uchwała w sprawie ustanowienia obszaru odroczonego zagospodarowania]

1. Uchwała w sprawie ustanowienia obszaru ochrony istniejących funkcji podejmuje rada gminy na wniosek wójta (burmistrza, prezydenta miasta) lub organu wykonawczego związku rozwojowego.

2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, składa się po uchwaleniu strategii rozwoju ponadlokalnego, o której mowa w art. 82, i zgodnie z jej ustaleniami.

3. W obszarach ochrony istniejących funkcji ustanowionych w drodze uchwały, o której mowa w ust. 1, związek rozwojowy:

- 1) może finansować budowę błękitno-zielonej infrastruktury, o której mowa w art. 2 pkt 1,
- 2) może finansować działanie sadów lub farm miejskich prowadzonych na podstawie ustawy z dnia 24. kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2025 r. poz. 1338);
- 3) może przekazywać gminie środki finansowe niezbędne do realizacji ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, w szczególności w zakresie wykupu nieruchomości lub zaspokojenia roszczeń odszkodowawczych, o których mowa w art. 36 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
- 4) może przekazywać gminie środki finansowe niezbędne do nabycia nieruchomości służących realizacji celów publicznych, o których mowa w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami,
- 5) może przekazywać gminie środki finansowe niezbędne do realizacji celów publicznych, o których mowa w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami,
- 6) uzgadnia projekty planów ogólnych oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- 7) uzgadnia decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

4. Uchwała, o której mowa w ust. 1, może dotyczyć wyłącznie wskazanych w niej działek gruntu.

5. Uchwała, o której mowa w ust. 1, jest aktem prawa miejscowego.

Art. 88. [uzgadnianie strategii rozwoju i planu ogólnego gminy]

1. Projekty strategii rozwoju gminy, planu ogólnego gminy oraz ich zmiany podlegają uzgodnieniu z organem wykonawczym związku rozwojowego w zakresie zachowania spójności ze strategią rozwoju ponadlokalnego związku rozwojowego.

2. Organ wykonawczy związku rozwojowego dokonuje uzgodnienia, o którym mowa w ust. 1, po zasięgnięciu opinii właściwego rzeczowo komitetu rozwoju związku rozwojowego.

Dział 5.

Zrównoważony rozwój transportu i mobilności

Art. 89. [związek rozwojowy jako organizator publicznego transportu zbiorowego]

1. Związek rozwojowy z dnia utworzenia staje się organizatorem publicznego transportu zbiorowego, o którym mowa w ustawie z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym.

2. W okresie 2 lat od dnia utworzenia związku rozwojowego należące do niego jednostki samorządu terytorialnego ustalają ze związkiem rozwojowym, które zadania w zakresie publicznego transportu zbiorowego gminy i powiatu są realizowane przez związek rozwojowy, a które są przez niego koordynowane.

3. Powierzenie zadań, o których mowa w ust. 2, następuje w trybie art. 23.

Art. 90. [kompetencje transportowe]

Związek rozwojowy realizuje zadania, o których mowa w art. 22 ust. 1 pkt 3 i 4, przez:

- 1) sporządzanie i uchwalanie planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego, o którym mowa w rozdziale 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym, dla obszaru związku rozwojowego,

- 2) ustanawianie zintegrowanego systemu taryfowo-biletowego, o którym mowa w art. 15a ustawy o publicznym transporcie zbiorowym.

Art. 91. [plan zrównoważonej mobilności miejskiej]

1. Plan zrównoważonej mobilności miejskiej, zwany dalej: „planem mobilności”, sporządza się i uchwała dla całego obszaru związku rozwojowego w celu realizacji działań na rzecz publicznego transportu zbiorowego i mobilności miejskiej na obszarze związku rozwojowego.

2. Plan mobilności nie jest aktem prawa miejscowego.

Art. 92. [treść planu mobilności]

1. Plan mobilności jest dokumentem programowym, określającym politykę i listę przedsięwzięć związku rozwojowego w zakresie:

- 1) ruchu pieszego;
- 2) ruchu rowerowego;
- 3) ruchu zmotoryzowanego;
- 4) współpracy pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego wchodzącymi w skład związku rozwojowego na rzecz mobilności miejskiej;
- 5) dialogu z mieszkańcami.

2. Plan mobilności zawiera w szczególności:

- 1) diagnozę obszaru związku rozwojowego, obejmującą analizę uwarunkowań polityki zrównoważonej mobilności miejskiej w zakresie transportu zbiorowego, ruchu zmotoryzowanego, rowerowego i pieszego, a także współpracy jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład związku rozwojowego na rzecz mobilności miejskiej;
- 2) opis sposobu uwzględniania dokumentów strategicznych związku rozwojowego, w tym strategii rozwoju ponadlokalnego;
- 3) cele rozwoju mobilności miejskiej oraz odpowiadające im kierunki działań;
- 4) listę przedsięwzięć inwestycyjnych i organizacyjnych, wraz z ich opisami zawierającymi w odniesieniu do każdego przedsięwzięcia: nazwę i wskazanie podmiotów realizujących, zakres realizowanych zadań, lokalizację, szacowaną wartość, opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2024 r. poz. 1411), o ile dane te są możliwe do wskazania, a w razie potrzeby załącznik graficzny;
- 5) szacunkowe ramy finansowe planu mobilności wraz z szacunkowym wskazaniem środków finansowych ze źródeł publicznych i prywatnych;
- 6) opis struktury zarządzania realizacją planu mobilności, z uwzględnieniem jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład związku rozwojowego oraz ich właściwych rzeczowo jednostek organizacyjnych;
- 7) opis sposobu zapewnienia udziału interesariuszy w procesie sporządzania i uchwalania planu mobilności;
- 8) system monitorowania i oceny planu mobilności;
- 9) opis sposobu realizacji planu mobilności w aktach prawa miejscowego jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład związku rozwojowego, w szczególności w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego, w tym poprzez opracowanie listy aktów prawnych koniecznych do uchwalenia lub zmiany.

Art. 93. [uchylenie obowiązujących aktów prawnych]

W przypadku opracowania planu mobilności przez związek rozwojowy:

- 1) gminy i powiaty, które wchodziły w skład związku rozwojowego, nie opracowują planów mobilności,
- 2) z dniem wejścia w życie tego planu tracą moc opracowane przez gminy i powiaty, które wchodziły w skład związku rozwojowego, plany mobilności.

Art. 94. [proces sporządzania i uchwalania planu mobilności]

1. Projekt planu mobilności sporządza organ wykonawczy związku rozwojowego, a następnie przedkłada go zgromadzeniu związku rozwojowego do uchwalenia.

2. Organ wykonawczy związku rozwojowego przy sporządzaniu projektu planu mobilności współpracuje z:

- 1) jednostkami samorządu terytorialnego,
- 2) jednostkami pomocniczymi gmin, jeżeli zostały ustanowione,
- 3) organizacjami społecznymi specjalizującymi się w problematyce dostępności, mobilności oraz transportu.

3. Organ wykonawczy związku rozwojowego przy sporządzaniu projektu planu mobilności organizuje konsultacje społecznej w każdej gminie wchodzącej w skład związku rozwojowego.

Art. 95. [delegacja ustawowa]

Minister właściwy do spraw transportu określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) sposób sporządzania diagnozy stanu transportu i mobilności, w tym mobilności powietrznej,
- 2) zasady przeprowadzania konsultacji społecznych i uwzględniania uwag,
- 3) szczegółowy zakres i formę planu mobilności,
- 4) minimalne wymagania dotyczące wskaźników monitorowania realizacji planu mobilności.

Dział 6.

Układy terytorialne

Art. 96. [układ terytorialny powiatu z gminami]

1. Powiat oraz gminy z obszaru powiatu mogą zawierać układ terytorialny w sprawie powierzenia powiatowi tożsamych przedmiotowo zadań publicznych.

2. Powiat, o którym mowa w ust. 1, przejmuje prawa i obowiązki gmin związane z powierzonymi zadaniami publicznymi, w tym kompetencje do stanowienia aktów prawa miejscowego oraz wydawania decyzji administracyjnych wskazanych w układzie terytorialnym.

3. Powiat oraz gminy, o których mowa w ust. 1, mogą, w drodze układu terytorialnego, postanowić o:

- 1) przekształceniu jednostek budżetowych lub samorządowych zakładów budżetowych tych jednostek samorządu terytorialnego odpowiednio w jednostkę budżetową lub samorządowy zakład budżetowy powiatu, o ile przedmiot ich działalności jest związany z powierzonymi powiatowi zadaniami publicznymi,
- 2) wspólnym prowadzeniu i finansowaniu odpowiedniej jednostki budżetowej lub zakładu budżetowego, o ile przedmiot ich działalności jest związany z powierzonymi powiatowi zadaniami publicznymi.

4. Gminy, o których mowa w ust. 1, mają obowiązek udziału w kosztach realizacji powierzonego zadania publicznego. Układ terytorialny określa zasady dokonywania rozliczeń finansowych, w tym kwoty dotacji poszczególnych gmin.

Art. 97. [układ terytorialny miasta na prawach powiatu z powiatem obwarzankowym]

1. Miasto centralne będące miastem na prawach powiatu, które nie utworzyło związku rozwojowego, może zawrzeć układ terytorialny z powiatem, którego siedziba znajduje się na jego obszarze.

2. Układ terytorialny, o którym mowa w ust. 1, określa:

- 1) zasady współpracy miasta na prawach powiatu z powiatem w zakresie planowania zrównoważonego rozwoju miast, organizacji publicznego transportu zbiorowego oraz mobilności miejskiej,
- 2) zasady i terminy dokonywania uzgodnień w procesie sporządzania i uchwalania karty rozwoju, strategii rozwoju ponadlokalnego oraz planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego.

3. Miasto na prawach powiatu oraz powiat, o których mowa w ust. 1, mogą zawierać układ terytorialny w sprawie powierzania miastu na prawach powiatu lub powiatowi, o których mowa w ust. 1, zadań publicznych.

4. W zakresie nieuregulowanym do układu terytorialnego, o którym mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio art. 101 ust. 2-5.

Dział 7

Zmiany przepisów obowiązujących

Art. XX. W ustawie z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 87) w art. 28 dodaje się ust. 5 w brzmieniu:

„5. Związek rozwojowy może przekazywać instytucjom kultury środki finansowe w formie dotacji celowej na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji lub na realizację zadań i programów ważnych z punktu widzenia polityki rozwoju kultury oraz ochrony dziedzictwa kulturowego obszaru związku rozwojowego.”.

Art. XX. W ustawie z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 278, 340, 620 i 680) w art. 1 po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Przepisy ustawy dotyczące jednostek samorządu terytorialnego stosuje się odpowiednio do związków metropolitalnych oraz związków rozwojowych.”;

Art. XX. W ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1145, 1222, 1717, 1881) art. 10 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Przepisy dotyczące jednostek samorządu terytorialnego stosuje się odpowiednio do związków jednostek samorządu terytorialnego, w tym związków metropolitalnych i związków rozwojowych.”.

Art. XX. W ustawie z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1461) w art. 13:

- 1) dodaje się pkt 2a w brzmieniu:

„2a) akty prawa miejscowego stanowione przez organ związku metropolitalnego i związku rozwojowego;”

2) pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) wyroki sądu administracyjnego uwzględniające skargi na akty prawa miejscowego stanowione przez: wojewodę i organy administracji niezespólonej, organ samorządu województwa, organ powiatu, organ gminy, a także organ związku metropolitalnego i organ związku rozwojowego;”;

3) po pkt 6 dodaje się pkt 6a w brzmieniu:

„6a) porozumienia w sprawie wykonywania zadań publicznych zawarte:

a) między związkiem metropolitalnym lub związkiem rozwojowym a jednostkami samorządu terytorialnego lub związkami tych jednostek,

b) między związkiem metropolitalnym lub związkiem rozwojowym a organami administracji rządowej;”;

4) pkt 7 otrzymuje brzmienie:

„7) uchwały budżetowe gminy, powiatu, województwa, związku metropolitalnego i związku rozwojowego oraz sprawozdanie z wykonania budżetu gminy, powiatu, województwa, związku metropolitalnego i związku rozwojowego;”;

5) po pkt 8 dodaje się pkt 8a w brzmieniu:

„8a) rozstrzygnięcia nadzorcze dotyczące aktów prawa miejscowego stanowionych przez jednostki samorządu terytorialnego i związki jednostek samorządu terytorialnego, w tym związki metropolitalne i związki rozwojowe;”.

Art. XX. W ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2025 r. poz. 647) wprowadza się następujące zmiany:

1) po art. 18 c dodaje się art. 18 ca w brzmieniu:

„1. Dla obszaru związku rozwojowego sporządza się plan adaptacji związku rozwojowego.

2. Do planów adaptacji związku rozwojowego przepisy art. 18a, art. 18b i art. 18c stosuje się odpowiednio, przy czym:

1) kompetencje rady gminy wykonuje zgromadzenie związku rozwojowego, zaś

2) kompetencje wójta (burmistrza, prezydenta miasta) wykonuje organ wykonawczy związku rozwojowego;”;

2) po art. 18ca dodaje się art. 18cb w brzmieniu:

„Art. 18cb. W przypadku opracowania planu adaptacji przez związek rozwojowy:

1) gminy, które wchodzą w skład związku rozwojowego, nie opracowują miejskich planów adaptacji;

2) z dniem wejścia w życie tego planu tracą moc miejskie plany adaptacji opracowane przez gminy, które wchodzą w skład związku rozwojowego;”;

3) po art. 80c dodaje się art. 80d w brzmieniu:

„Art. 80d. Związki metropolitalne i związki rozwojowe mogą w ramach swojej działalności podejmować inicjatywy w kształtowaniu pozytywnego stosunku społeczeństwa do ochrony środowiska oraz popularyzować zasady tej ochrony.”;

Art. XX. W ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1130 z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) art. 8e ust. 2 pkt 4 otrzymuje brzmienie:
„4) jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, związki metropolitalne i ich jednostki organizacyjne, a także związki rozwojowe i ich jednostki organizacyjne;”;
- 2) art. 13i ust. 3 pkt 5 lit. b tier 1 otrzymuje brzmienie:
„- wojewodą, zarządem województwa, zarządem związku metropolitalnego, organem wykonawczym związku rozwojowego i zarządem powiatu w zakresie odpowiednich zadań rządowych i samorządowych;”;
- 3) w art. 38b ust. 2 pkt 2 w lit. d kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje lit. e w brzmieniu:
„e) zgromadzenia związku metropolitalnego lub zgromadzenie związku rozwojowego, w którego skład wchodzi gminy lub powiaty położone na terenie województwa.”.

Art. XX. W ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 198) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 9:
 - a) pkt 3 otrzymuje brzmienie:
"3) inne strategie rozwoju – dokumenty określające podstawowe uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju, odnoszące się do sektorów, dziedzin, terytoriów lub rozwoju przestrzennego;"
 - b) pkt 6 otrzymuje brzmienie:
"6) strategia rozwoju ponadlokalnego – dokument, o którym mowa w art. 10g ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, w art. 12a ust. 1 ustawy z dnia 9 marca 2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim (Dz. U. z 2025, poz. 186) i w art. X ustawy z dnia...o zasadach prowadzenia polityki miejskiej;"
- 2) w art. 14a:
 - 1) w ust. 1:
 - a) wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:
"Strategiami rozwoju, o których mowa w art. 9 pkt 3, odnoszącymi się do terytoriów są w szczególności:"
 - b) pkt 1 otrzymuje brzmienie:
"1) krajowa strategia rozwoju terytorialnego;"
 - 2) ust. 2 otrzymuje brzmienie:
"2. Projekt krajowej strategii rozwoju terytorialnego opracowuje minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego we współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego oraz partnerami społecznymi i gospodarczymi, na okres niewykraczający poza okres obowiązywania średniookresowej strategii rozwoju kraju;"

3) po ust. 2 dodaje się ust. 2a-2f w brzmieniu:

"2a. Krajową strategię rozwoju terytorialnego wdraża się przy pomocy planu implementacji krajowej strategii rozwoju terytorialnego, zwanego dalej „planem implementacji”.

2b. Plan implementacji określa w szczególności:

- 1) zadania służące realizacji celów rozwojowych wobec terytoriów zdefiniowanych w krajowej strategii rozwoju terytorialnego;
- 2) organy odpowiedzialne za realizację zadań, o których mowa w pkt 1;
- 3) harmonogram realizacji zadań, o których mowa w pkt 1;
- 4) mechanizm monitorowania realizacji zadań.

2c. Projekt planu implementacji opracowuje minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego.

2d. Plan implementacji jest przyjmowany przez członków Komitetu Koordynacyjnego ds. Rozwoju Regionalnego.

2e. Plan implementacji może być aktualizowany na wniosek członków Komitetu Koordynacyjnego ds. Polityki Rozwoju. Do aktualizacji planu implementacji stosuje się ust. 2c i 2d.

2f. Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego przygotowuje raz w roku informację o realizacji planu implementacji i przedstawia ją do wiadomości Radzie Ministrów.”;

4) uchyla się rozdział 3a Krajowa polityka miejska;

6) w art. 35a:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Do zadań Komitetu Koordynacyjnego należy w szczególności:

- 1) określanie potrzeb i inicjowanie działań w zakresie programowania i realizacji polityki rozwoju, w tym krajowej polityki miejskiej,
- 2) ocena realizacji średniookresowej strategii rozwoju kraju;
- 3) ocena spójności realizacji polityki rozwoju, w tym krajowej polityki miejskiej, z uwzględnieniem polityk unijnych;
- 4) ocena uwarunkowań, wyzwań wewnętrznych i zewnętrznych rozwoju kraju;
- 5) ocena skuteczności przyjętych rozwiązań kształtowania i realizacji polityki rozwoju, w tym krajowej polityki miejskiej,
- 6) monitorowanie realizacji strategii i programów, w tym poszczególnych instrumentów dla prowadzenia polityki rozwoju, w tym krajowej polityki miejskiej,
- 7) inicjowanie opracowywania prognoz i raportów o rozwoju społeczno-gospodarczym i terytorialnym;

8) ocena potencjału administracyjnego instytucji uczestniczących w zarządzaniu procesami rozwoju kraju;

9) formułowanie opinii i rekomendacji dotyczących kształtowania oraz realizacji polityki rozwoju, w tym krajowej polityki miejskiej,

10) opiniowanie projektów dokumentów strategicznych w zakresie polityki rozwoju, w tym krajowej polityki miejskiej - w szczególności strategii rozwoju, o których mowa w art. 9 pkt 2 i 3, a także dokumentów służących ich realizacji."

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

"3. Przewodniczącym Komitetu Koordynacyjnego jest Prezes Rady Ministrów albo, za jego zgodą, minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego.",

c) uchyla się ust.4;

d) po ust. 4 dodaje się ust. 4a - 4c w brzmieniu:

"4a. 1. W skład Komitetu Koordynacyjnego, poza przewodniczącym, o którym mowa w ust. 3, wchodzi:

1) czterech wiceprzewodniczących:

a) wyznaczony przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego przedstawiciel w randze sekretarza stanu albo podsekretarza stanu,

b) wyznaczony przez ministra właściwego do spraw rolnictwa przedstawiciel w randze sekretarza stanu albo podsekretarza stanu,

c) Szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów albo wyznaczony przez niego przedstawiciel w randze sekretarza stanu albo podsekretarza stanu,

d) wyznaczony przez ministra właściwego do spraw gospodarki przedstawiciel w randze sekretarza stanu albo podsekretarza stanu;

2) członkowie:

a) minister właściwy do spraw członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej,

b) wyznaczeni przez ministrów właściwych kierujących działami administracji rządowej przedstawiciele w randze sekretarza stanu albo podsekretarza stanu,

c) Przewodniczący Komitetu do spraw Pożytku Publicznego,

d) Prezes Głównego Urzędu Statystycznego,

e) Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

4b. Przewodniczący zaprasza do udziału w pracach Komitetu Koordynacyjnego przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego, jeżeli wymaga tego zakres spraw będących przedmiotem prac.

4c. 1. Przewodniczący może powoływać stałe podkomitety lub doraźne zespoły konsultacyjne, określając ich skład, zakres zadań i czas funkcjonowania.

e) uchyla się ust. 5.

Art. XX. W ustawie z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (Dz. U. z 2023 r. poz. 2111, z 2024 r. poz. 1222 i 1757 oraz z 2025 r. poz. 619) w art. 7 po pkt 3 dodaje się pkt 3a w brzmieniu:

„3a) związki metropolitalne i związki rozwojowe;”.

Art. XX. W ustawie z dnia 06 grudnia 2008 r. o podatku akcyzowym (Dz. U. z 2025 r. poz. 126, 222 i 340) w art. 1 po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Przepisy ustawy dotyczące jednostek samorządu terytorialnego stosuje się odpowiednio do związków metropolitalnych i związków rozwojowych.”.

Art. XX. W ustawie z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym (Dz. U. z 2025 r. poz. 285 i 1173) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 4:

a) w ust. 1 po pkt. 28 dodaje się pkt 28a w brzmieniu:

„28a) związek rozwojowy – związek utworzony na podstawie ustawy z dnia o zrównoważonym rozwoju miast (Dz. U. ...);”;

b) ust. 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) jednostce samorządu terytorialnego – należy przez to rozumieć również związek międzygminny, związek powiatów, związek powiatowo-gminny, związek rozwojowy lub związek metropolitalny;”;

2) w art. 9 w ust. 1 po pkt 4a) dodaje się pkt 4aa) w brzmieniu:

„4aa) związek rozwojowy, któremu powierzono zadanie organizacji publicznego transportu zbiorowego na mocy porozumienia z jednostką samorządu terytorialnego – w zakresie linii komunikacyjnej albo sieci komunikacyjnej na danym obszarze;”;

3) art. 9a otrzymuje brzmienie:

„Art. 9a. W przypadku opracowania planu transportowego przez związek rozwojowy lub związek metropolitalny:

1) gminy, związki międzygminne, powiaty lub związki powiatów, których obszar jest objęty związkiem rozwojowym lub związkiem metropolitalnym i które wchodzi w skład związku rozwojowego lub metropolitalnego, nie opracowują planów transportowych;

2) z dniem wejścia w życie tego planu tracą moc plany transportowe opracowane przez gminy, związki międzygminne, powiaty lub związki powiatów, których obszar jest objęty związkiem rozwojowym lub związkiem metropolitalnym i które wchodzi w skład związku rozwojowego lub związku metropolitalnego.”;

4) w art. 11 w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) starostę, zarząd związku powiatów, zarząd związku powiatowo-gminnego, zarząd związku rozwojowego, zarząd związku metropolitalnego – uwzględnia się ogłoszony plan transportowy opracowany przez marszałka województwa;”;

5) w art. 13:

a) ust. 1 pkt 2) otrzymuje brzmienie:

„2) zaopiniowany przez zarząd związku rozwojowego albo zarząd związku metropolitalnego położonego na terenie województwa, o ile związek jest utworzony;

b) ust. 1a otrzymuje brzmienie:

„1a) Zarząd związku rozwojowego lub zarząd związku metropolitalnego przedstawia zgromadzeniu związku do uchwalenia projekt planu transportowego:

1) zaopiniowany przez marszałka właściwego województwa;

2) uzgodniony ze starostą sąsiadujących powiatów, zarządem sąsiedniego związku powiatów lub związku powiatowo-gminnego, o ile jest utworzony

- w zakresie linii komunikacyjnych przebiegających na obszarze ich właściwości.”;

c) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3) Wójt, burmistrz, prezydent miasta lub zarząd związku międzygminnego przedstawia odpowiednio radzie gminy albo zgromadzeniu związku międzygminnego do uchwalenia projekt planu transportowego uzgodniony z właściwymi organami sąsiednich gmin, zarządem sąsiadującego związku rozwojowego lub związku metropolitalnego, związku międzygminnego lub zarządem sąsiedniego związku powiatowo-gminnego, o ile jest utworzony, w zakresie linii komunikacyjnych przebiegających na obszarach ich właściwości.”;

6) art. 15a otrzymuje brzmienie:

„Art. 15a. 1. Związek rozwojowy oraz związek metropolitalny ustanawia zintegrowany system taryfowo-biletowy obowiązujący w jego granicach.

2. Organizatorzy gminnych i powiatowych przewozów pasażerskich na terenie związku rozwojowego i związku metropolitalnego są obowiązani do uczestnictwa w systemie taryfowo-biletowym, o którym mowa w ust. 1.

3. Wzajemne rozliczenia z tytułu uczestnictwa organizatorów gminnych i powiatowych przewozów pasażerskich w zintegrowanym systemie taryfowo-biletowym na terenie związku rozwojowego i związku metropolitalnego określa porozumienie zawarte przez związek rozwojowy lub związek metropolitalny i odpowiednią jednostkę samorządu terytorialnego.

4. Do zintegrowanego systemu taryfowo-biletowego ustanowionego przez związek rozwojowy albo związek metropolitalny może przystąpić województwo i minister właściwy do spraw transportu.

5. Wzajemne rozliczenia z tytułu uczestnictwa województwa i ministra właściwego do spraw transportu w zintegrowanym systemie taryfowo-biletowym związku rozwojowego albo związku metropolitalnego określa porozumienie zawarte przez województwo lub ministra właściwego do spraw transportu ze związkiem rozwojowym albo związkiem metropolitalnym.”

Art. XX. W ustawie z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz. U. z 2024 r. poz. 1361, 1847 i 1881 oraz z 2025 r. poz. 303) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 w pkt 15a lit. a otrzymuje brzmienie:

„a) jednostka samorządu terytorialnego, związek metropolitalny lub związek rozwojowy, lub”;

2) art. 133 otrzymuje brzmienie:

„Art. 133. Minister właściwy do spraw energii, przy udziale jednostek samorządu terytorialnego, ich związków, w tym związków metropolitalnych i związków rozwojowych, oraz zrzeszeń gmin opracowuje programy informacyjne, doradcze lub szkoleniowe informujące społeczeństwo o korzyściach i rozwiązaniach praktycznych związanych z rozwojem i wykorzystaniem energii z odnawialnych źródeł energii.”.

Art. XX. W ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 278) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 w ust. 2 pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, związki metropolitalne i ich jednostki organizacyjne, związki rozwojowe i ich jednostki organizacyjne oraz organy doradcze i konsultacyjne gminy;”;

2) w art. 3 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Realizując zadania, o których mowa w ust. 1, gmina współpracuje z powiatem, województwem, związkiem metropolitalnym, związkiem rozwojowym, organami administracji rządowej oraz innymi podmiotami realizującymi na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.”;

3) w art. 17 w ust. 2 w pkt 4 w lit. a dodaje się tiret I I w brzmieniu:

„– związek metropolitalny lub związek rozwojowy, jeśli gmina jest zrzeszona w takim związku – w zakresie zgodności ze strategią rozwoju ponadlokalnego.”.

Art. XX. W ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 620) wprowadza się następujące zmiany:

1) po art. 7 dodaje się art. 7a w brzmieniu:

„Art. 7a. 1. W przypadku, o którym mowa w art. 8 ust. 1 zdanie 2, Program usług społecznych może zostać przyjęty przez zgromadzenie związku metropolitalnego lub związku rozwojowego w zakresie mu powierzonym.

2. Do programu usług społecznych przyjmowanego przez zgromadzenie związku metropolitalnego lub związku rozwojowego odpowiednio stosuje się art. 4–7.”;

2) w art. 8 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W celu zaspokajania potrzeb wspólnoty samorządowej w zakresie określonych usług społecznych oraz koordynacji tych usług gmina może utworzyć jednostkę organizacyjną – centrum. Gmina będąca członkiem związku metropolitalnego lub związku rozwojowego może powierzyć utworzenie i prowadzenie centrum związkowi metropolitalnemu.”;

3) w art. 9:

a) w ust. 1 w pkt 2 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 3 w brzmieniu:

„3) gminy lub gmin, które powierzyły utworzenie i prowadzenie centrum związkowi metropolitalnemu lub związkowi rozwojowemu.”;

b) w ust. 2 w pkt 2 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 3 w brzmieniu:

„3) pkt 3 – centrum tworzy się w trybie, o którym mowa w art. 13 ustawy z dnia 9 marca 2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim (Dz. U. z 2025 r. poz. 186), w art. 12 ustawy z dnia o związku metropolitalnym w województwie pomorskim (Dz. U. poz. ...) lub ustawy ... o zrównoważonym rozwoju miast (...), albo przez utworzenie nowej jednostki organizacyjnej.”;

4) w art. 10 w pkt 3 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 4 w brzmieniu:

„4) ust. 1 pkt 3 – jest zawarcie porozumienia, na podstawie którego gmina lub gminy będące członkami związku metropolitalnego lub związku rozwojowego powierzają temu związkowi prowadzenie wybranych usług społecznych z co najmniej trzech zakresów, o których mowa w art. 2 ust. 1. Art. 11 stosuje się odpowiednio.”;

5) art. 15 i 16 otrzymują brzmienie:

„Art. 15. Centrum, o którym mowa w art. 9 ust. 1 pkt 2 i 3, może realizować usługi społeczne na rzecz gminy innej niż będąca stroną porozumienia, o którym mowa w art. 10 pkt 2 i 3, po uprzednim zawarciu przez tę gminę porozumienia z gminą, która utworzyła centrum lub ze związkiem metropolitalnym lub związkiem rozwojowym. Do porozumienia, o którym mowa w zdaniu pierwszym, art. 11 stosuje się odpowiednio.

Art. 16. Centrum, o którym mowa w art. 9 ust. 1 pkt 2 i 3 oraz ust. 3 pkt 2 i 3, może realizować wyłącznie usługi społeczne i działania związane z realizacją tych usług oraz działania wspierające.”;

6) art. 18 otrzymuje brzmienie:

„Art. 18. Dyrektor centrum przedstawia corocznie radzie gminy, która utworzyła centrum, a w przypadku, o którym mowa w art. 8 ust. 1 zdanie 2, zgromadzeniu związku metropolitalnego lub związku rozwojowego, sprawozdanie z działalności centrum za poprzedni rok kalendarzowy oraz przedstawia wnioski wynikające z rozeznania potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych. W przypadku centrum, o którym mowa w art. 9 ust. 1 pkt 2 i 3, dokumenty, o których mowa w zdaniu pierwszym, przedstawia się w odniesieniu do każdej z gmin, która zawarła porozumienie, o którym mowa w art. 10 pkt 2 i 3, lub porozumienie, o którym mowa w art. 15.”;

7) w art. 20 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. W przypadku centrum, o którym mowa w art. 9 ust. 1 pkt 2 i 3, plan, o którym mowa w ust. 1, zawiera informacje w zakresie określonym w ust. 3 w odniesieniu do każdej z gmin, która zawarła porozumienie, o którym mowa w art. 10 pkt 2 i 3, lub porozumienie, o którym mowa w art. 15.”;

8) w art. 21 ust. 4 i 5 otrzymują brzmienie:

„4. W przypadku centrum, o którym mowa w art. 9 ust. 1 pkt 2 i 3, diagnoza, o której mowa w ust. 1, zawiera informacje w zakresie określonym w ust. 3 w odniesieniu do każdej z gmin, która zawarła porozumienie, o którym mowa w art. 10 pkt 2 i 3, lub porozumienie, o którym mowa w art. 15.

5. Diagnoza, o której mowa w ust. 1, jest przekazywana wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta) oraz radzie gminy, a w przypadku, o którym mowa w art. 8 ust. 1 zdanie drugie organom związku metropolitalnego oraz związku rozwojowego. Przed przekazaniem diagnozy centrum przeprowadza konsultacje diagnozy ze wspólnotą samorządową.”;

9) w art. 25 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Dyrektor centrum jest powoływany i odwoływany przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) gminy, która utworzyła centrum. W przypadku, o którym mowa w art. 8 ust. 1 zdanie drugie dyrektor centrum jest powoływany i odwoływany przez zarząd związku metropolitalnego lub organ wykonawczy związku rozwojowego.”;

10) w art. 26:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Wójt (burmistrz, prezydent miasta), a w przypadku, o którym mowa w art. 8 ust. 1 zdanie drugie przewodniczący zarządu związku metropolitalnego lub organ wykonawczy związku rozwojowego udziela dyrektorowi centrum upoważnienia do prowadzenia postępowań w indywidualnych sprawach dotyczących usług społecznych określonych w programach usług społecznych, w tym do wydawania decyzji administracyjnych.”,

b) w ust. 2 w pkt 2 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„ust. 1 pkt 2 i 3 oraz ust. 3 pkt 2 – wójt (burmistrz, prezydent miasta), a w przypadku, o którym mowa w art. 8 ust. 1 zdanie drugie, przewodniczący zarządu związku metropolitalnego lub organu wykonawczego związku rozwojowego.”,

c) w ust. 4:

– pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) wójt (burmistrz, prezydent miasta), a w przypadku, o którym mowa w art. 8 ust. 1 zdanie drugie – przewodniczący związku metropolitalnego lub organu wykonawczego związku rozwojowego, może udzielić dodatkowo innemu pracownikowi centrum;”,

– w pkt 2 lit. b otrzymuje brzmienie:

„b) wójt (burmistrz, prezydent miasta), a w przypadku, o którym mowa w art. 8 ust. 1 zdanie drugie – przewodniczący związku metropolitalnego lub organu wykonawczego związku rozwojowego, może udzielić dodatkowo innemu pracownikowi centrum.”.

Dział 9.

Przepisy dostosowujące i końcowe

Art. XX. Wojewoda właściwy miejscowo ze względu na siedzibę związku rozwojowego w roku utworzenia związku może udzielić związkowi rozwojowemu dotacji celowej na działania związane z utworzeniem związku rozwojowego, w tym organizacją biura, w wysokości [kwota do uzgodnienia].

Art. XX. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2027 r.

Załącznik nr 1.

Miasta wskazane w projekcie średniookresowej strategii rozwoju kraju pt. „Strategia Rozwoju Polski do 2035 roku” (w konsultacjach) jako kluczowe dla wzmocnienia policentrycznej struktury osadniczej kraju (OSI wsparcia dla policentrycznej sieci miast i ich obszarów funkcjonalnych):

1. Bełchatów	18. Jelenia Góra
2. Biała Podlaska	19. Kalisz
3. Białystok	20. Kędzierzyn-Koźle
4. Bielsko-Biała	21. Kielce
5. Bydgoszcz	22. Kołobrzeg
6. Chełm	23. Konin
7. Chojnice	24. Koszalin
8. Ciechanów	25. Kraków
9. Cieszyn	26. Krosno
10. Częstochowa	27. Kutno
11. Elbląg	28. Legnica
12. Ełk	29. Leszno
13. Głogów	30. Lubin
14. Gniezno	31. Lublin
15. Gorzów Wielkopolski	32. Łomża
16. Grudziądz	33. Łódź
17. Inowrocław	34. Mielec

35. Nowy Sącz
36. Nowy Targ
37. Nysa
38. Olsztyn
39. Opole
40. Ostrołęka
41. Ostrowiec Świętokrzyski
42. Ostrów Wielkopolski
43. Oświęcim
44. Piła
45. Piotrków Trybunalski
46. Płock
47. Poznań
48. Przemyśl
49. Puławy
50. Racibórz
51. Radom
52. Radomsko
53. Rybnik
54. Rzeszów
55. Siedlce
56. Sieradz
57. Skierniewice
58. Słupsk
59. Stalowa Wola
60. Suwałki
61. Szczecin
62. Szczecinek
63. Świdnica
64. Tarnobrzeg
65. Tarnów
66. Tomaszów Mazowiecki
67. Toruń
68. Wałbrzych
69. Warszawa
70. Włocławek
71. Wrocław
72. Zakopane
73. Zamość
74. Zawiercie
75. Zielona Góra
76. Żyrardó

